

szust, a függetlenségi mozgalom központját, elzárja a kongresszust a pénzszerzés lehetősége elől azért, hogy az indiai gyapotkoncerneknek, amelyek a kongresszust és az angolellenes mozgalmat eddig konkurrenciá okokból finanszírozták, nehézségeket támaszt s vagyunk konfiskálásával fenyegeti őket. Ezzel szemben tartóztatja le a függetlenségi mozgalom — mérsékelt és radikális — vezéreit. Közben a legélesebb eszközöktől sem riad vissza s szükségrendeletet szükségrendelet után bocsájt ki. Röviden: Lord Willingdon ötszáz londoni konzervatívra támaszkodva proklamálta, ellentétben a megelőző alkirályal, Lord Irwinnel szemben a nyílt és gátlások nélküli erőszak utját.

Lehetséges, hogy sikerül. Szimpatikusnak mindenesetre ez az ut nem nevezhető: csekély vigasz, hogy az indiai függetlenségi harc fanatikusainak nagy része van abban, hogy a dolgok idáig fejlődtek. Nem lehet Angliától elvitatni, hogy jó szándékának jelét adta. 1929 óta egyik bizottság után a másikat küldte Indiába. Két nagy konferencia hónapokon keresztül tárgyalt az indiai nemzet képviselőivel, hogy az új alkotmányt előkészítse. Hogy mindez a fáradságos munka gyakorlatilag végül semmi egyébhez nem vezetett mint talán valami későbbi jövőben felhasználható alaposabb megismeréshez Indiának, ez végül is nem Angliának a hibája. Az áldatlan vallási szakadás s az indiai óriásbirodalom belső nehézségeinek sokasága járultak hozzá, hogy India új alkotmányra felül a meggyezés nem jöhetett létre. Természetesen Anglia még ebből is profitált. Anglia úgy mint azelőtt, ma is korlátlan ura Indiának s ép ezek után áll a leginkább módjában a diktatura erőszakával megköcsöktatni akaratának érvényesülését.

Hogy Angliának már nem az a szándéka, hogy India számára valamilyen formában a szabad önmeghatározás jogát biztosítsa, ez közben nyilvánvaló lett. Már alig várható, hogy Indiának biztosítsák a korlátlan dominion jellegét. Anglia minden körülmények között ragaszkodni fog a hadsereg, a külpolitika és a pénzügyek felett való rendelkezéshez. Gandhi reménye, az Angliától való teljes függetlenség, a megvalósulástól messzebb áll, mint valaha. Már maga Gandhi sem kételkedik ebben. Már Londonban, még a keresztszal konferencia bezárulása előtt kijelentette, hogy nem reméli az alkotmány kérdésének közeli tisztázását s hogy az engedelmesség megtagadásának újra való felvétele s más békés ellenrendszabályok érvényesítése — elkerülhetetlen.

Gandhi ma megvert ember, sőt bizonyos értelemben tragikus alak. Tulnyomán vallásos jellegű életmunkája tulajdonképpen csak az utolsó évtizedben billent át a politika mezéjére. S ez a politikai idealizmus, amely már oly közel állt grandiózus megvalósulásához, az indiai szabadságmogalomban meglehetősen súlyos hajótörést szenvedett. Ha Gandhi ma, mint 63 éves ember élete utolsó tíz évére visszatekint, úgy tulajdonképpen kétségbe kellene esnie, ha nem a nagy Mahama volna. Ő azonban nevetve ment a börtönbe, — ugyanazoktól az emberektől a börtönbe küldve, akiknek a legmagasabb reprezentánsa, az angol királynál pár héttel ezelőtt még szívesen látott vendég volt. India legmagasabb ura azonban közben azokat a rendeleteit diktálta, amelyek felszámolnak a szabadságmogalommal. India egy Anglia kegyelméből való alkotmányt kap. Mily keserű lehetett Gandhi mosolya ma ennek a helyzetnek a szituációját ugyanúgy érzi, ugyanúgy ez a helyzet vázlik. Indiára ismét Anglia ökle nehezedik. Anglia ökle azonban, minthogy ezt Angliában és Londonban is tudják, ma már nem olyan fenyegető és izmos, mint még pár évvel ezelőtt. Azok a nehézségek, amelyek az angol világbirodalmat az utolsó hónapokban eresztékiben roppantották meg, az indiai szabadság fanatikusai előtt sem ismeretlenek. Az indiai konferencia családított reményeiket sem mutalt el nyomtalanul India felett... Az angol rendőrségi szervekkel való összeütközések, ahogy ezt a poszteri vöröses mozgalom kitérői újabbán beigazolták, egyre hevesebbek és veszélyesebbek. A vörösesek, akiknek különben semmi köze a kommunizmushoz, követői ugyan Gandhi erőszakmélküliség elvének, mint mohamedánok azonban nem lekiécsinyelendő ellenfelek. Az alkirály dráki rendszerbábeli erős viharokat kavarnak fel Indiában s ezek a viharok fellegeiket elsodorhatják Anglia fölé is.

SELECT MOZGÓ

Hétfői kezdettel mutatja be az első francia párbeszédű hangos vigjátékot:

Szélhámosok királya

izgalmas sportvigjáték, szenzációs jelenetekkel. Főszerepben MILTON Chevalier főlisa. Monopol Filmcentrál.

A PÉNZ TRAGÉDIÁJA

IRTÁK DR. LIGETI SÁNDOR ÉS DR. MARTON ERNŐ (18)

Bizalmi krízis és bankbukások a középkorban

Az ókorral együtt eltűnt az antik világ és az antik kultúra. A római birodalom erősen kifejtett pénzgazdálkodása azonban nem mulhatott el nyomtalanul, ezért nem a véletlen műve, hogy éppen Olaszországban fejlődött ki újra a középkorban a leginkább az új pénzgazdálkodás. A múlt hagyományain kívül elősegítette ezt a tény az is, hogy Rómában székelt a pápai kuria, amely nemcsak egyházi vonatkozásokban, hanem földi javak tekintetében is a legjelentősebb hatalommá vált. Evszázadokon át izgatta Olaszország a fejedelmek és politikuskok fantáziáját s ez a nagy politikai érdeklődés szintén hozzájárult az ország gazdagodásához. A Földközi tenger körül virágzó ipar és kereskedelem ugyancsak állandó pénzfolyamot jelentett a lakosságnak. Ezzel magyarázható, hogy Olaszország nagy kereskedő városaiiban ismerték el leg hamarabb azokat a törvényszerűségeket, amelyek a pénzforgalmat szabályozták. Itt specializálódtak először azok a foglalkozási ágak is, amelyek kizárólagosan a pénzmanipulációra épültek fel s amelyek később a mai értelemben vett bankokká fejlődtek.

Váltó és átutalás

A népvándorlás korától a keresztes háborúkig a banküzlet ugyászólva kizárólag a pénzváltásra szorítkozott. A kereskedelmi élet fejlődésével azonban a banküzlet tevékenységi köre is egyre szélesedett. Minthogy abban az időben az utazás meglehetősen veszélyes volt egybekötve és nagy összegek szállítása kockázatos és kényelmetlen volt, a különböző városok egymással összeköttetésben álló pénzváltói utalványokat állították ki egymásra, úgyhogy ha például egy génuai kereskedő Palermóba akart utazni, nem palermói pénzt kért bankárjától, hanem az kiszámította, hogy a hozzá lefizetett génuai pénz mennyi palermói ér s ha a számmal utalványt állított ki, meg volt elégedve, jegyzőt hívtak, akinek közreműködésével okmányt állítottak ki arról, hogy a génuai pénzváltó mekkora összeget vett át a kereskedőtől, azután fizetési meghagyással látták el, melyben a palermói üzletbarát felszólítást kapott, hogy az utalványt megnevezett összeget palermói pénzben fizesse ki a kereskedőnek. Egy 1207-ből származó ilyen okmány például ezt tartalmazza: „Simon Rosi pénzváltó ezennel elismeri, hogy 34 génuai lírát és 32 denárt kapott, melyért fivére Vilmos Palermóban ezen papír átnyújtójának 8 marka jó ezüstöt fizessen ki”. Ezeket az utalványokat, amelyek alapját a pénzváltás képezte, nevezték váltónak.

Betét és kölcsönzés

Lassanként kifejlődtek a banküzlet egyéb ágai is. Minthogy a pénzváltók állandóan nagyobb összegű készletet tartottak a különböző vidékek pénzeiből, s ezt tűz- és betörésmentes helyiségekben helyezték el, gyakran kaptak megőrzésre pénzeket és okmányokat s ezért letéti díjakat számítottak. Kezdetben ezeket a pénzeket a sajátjukról elkülönítve őrizték s visszaadásuk a rájuk bízott eredeti értéket szolgáltatották vissza. Később azonban a letéti pénzeket összekeverték saját készletükkel s nem voltak már kötelezve, hogy ugyanazokat a pénzdarabokat adják vissza, csak ugyanazt az összeget. Az így megnövekedett pénzkészletből pénzt is tudtak kölcsönözni, kamattal mellett természetesen. csak ügyelniük kellett arra, hogy a kihelyezés kellő biztonságot mutasson (rendszen zálogot vettek) s hogy a letéteseknek kívánságukra bármikor vissza tudják fizetni a pénzeket. Amelyik bankár rosszul gazdálkodott, vagy visszaélt a beléje helyezett bizalommal s a letéteket elspekulálta, azt úgy

SELECT MOZGÓ

Hétfői kezdettel mutatja be az első francia párbeszédű hangos vigjátékot:

Szélhámosok királya

izgalmas sportvigjáték, szenzációs jelenetekkel. Főszerepben MILTON Chevalier főlisa. Monopol Filmcentrál.

A PÉNZ TRAGÉDIÁJA

IRTÁK DR. LIGETI SÁNDOR ÉS DR. MARTON ERNŐ (18)

Bizalmi krízis és bankbukások a középkorban

bélyezték meg, hogy pénzváltó asztalát összetörték — banco rotto —, amely kifejezés maig is fennmaradt a tönkrement, esődbejutott bankárra.

A giro-forgalom

Egy másik üzletág lett a giro-forgalom. Ha egymással összeköttetésben álló üzletemberek ugyanannál a bankárnál tartották pénzüket és egymásnak kellett fizetéseket teljesíteniük, az adós nem vette ki a pénzt, hogy hitelezőjét otthon fizesse ki, hanem a két fél elment együtt a bankárhoz s ott az adós számlájáról átírták a tartozás összegét a hitelező számlájára. Ilyenformán nem kellett időt tölteniük a pénz megszámlálásával, átvételével és átadásával. Velencében állítólag már 1156-ban, mások szerint 1171-ben keletkezett giro-bank, míg Génúában 1407-ben alakult meg hasonló céllal a híres Banca di Sant Giorgio, amely nagy előjogokat élvezett, olyan előjogokat, amelyeknek tiszteletben tartására a génuai dogának hivatalba lépése előtt mindig esküt kellett tennie. 1463-ban a pápa azt a jogot adta ennek a banknak, hogy a nemfizető adóst az egyházból exkommunikálja. Ez a privilégium 42 éven át állott fenn.

Bizalmi krízis a középkorban

A pénzzel való spekulációnak a bankélet fejlődése tág teret engedett, aminek káros következményei nem maradhattak el. Velencében, ahol a banküzlet jelentékeny kiterjedést ért el, a szenátus, hogy a betéteseket a veszteségektől megóvjá, a bankoktól óvadékokat követelt, 1318-ban a betétesek elfogadásának jogát 5000 lira kaucióhoz kötötték, 1418-ban ezt 20.000 dukátra, 1523-ban 25.000-re emelték. Már 1374-ben egész sor üzletágtól tiltották el a bankokat, nem volt szabad olyan áruk kereskedelmével foglalkozni, amelyeknek ára a spekuláció következtében nagy ingadozásoknak volt kitéve. Ilyenek voltak a réz, vas, ólom és sáfrány. 1467-ben a bankok hitelnyújtását is rendelettel korlátozták.

Mіндеzen óvintézkedések mellett is a bankok fizetéseképtelensége elég gyakori volt. 1103 velencei bank közül a XV. és XVI. században 96 bukott meg. 1524-ben szükségesnek látták már, hogy minden bank mellé revizort állítsanak, aki naponként két vagy több órát a bank ügyleteinek ellenőrzésével foglalkozott. Amikor ez az intézkedés sem volt elég hatásos, a velencei szenátus egy állami bank felállítását határozta el. Minthogy 1582-ben az utolsó nagy magánbank, a Pizani-féle is összeomlott, 1584-ben törvényt hoztak, amelyben megtiltották a magánbankok felállítását és 1587-ben Banca di Rialto névvel megnyitották az állami bankot. Így tértek át a giro-bankok sokféleségéről az egységes banktipusra.

A velencei bankintézmény fejlődése a legjellemzőbb volt az olaszországi s általában a középkori bankrendszer kialakulására és világosan mutatja a pénzgazdálkodás fejlődését, intézményeinek és szerveinek kialakulását.

A középkori velencei bank története rendkívül érdekes analógiára ad alkalmat a mai idők bankproblémáival. A betétek biztonságának problémája, a mobilitás, a bankok ellenőrzésének szükségessége és az állami beavatkozás kérdése csirájában mind meg voltak már akkor is s az akkori idők nagy bizonytalanságai ugyanúgy hatottak a pénzgazdálkodásra, mint ma, amit a bankbukások akkori és mai sorozata olyan jellemzően ilusztrál.

(Folytatjuk)

HIRDENNEN AZ UJ KELETBEN

Nagyvárad zsidó szive

Látogatás az Arvagondozó ingyen reggeli akcióján és az ortodox zsidó népkonyhán

Oradea-Nagyvárad, január 9. Még korán reggel van. Az uccák sötétek, az üzletek még zárva vannak és csak igen kevés lakásból szűrődik ki egy kis világosság. Bizonyára sokan még az igazak álmát alusszák, nem is gondolva arra, hogy jótékony hölgyek már korán reggel végzik az emberszeretet legnemesebb munkáját.

Az Arvagondozó ingyen reggelije ilyenkor vezet el utunk az Orth. Chewra kadischa által, a zsidó árvagondozó rendelkezésére bocsátott meleg helyiségbe, ahol a zsidó árvagondozó, a könyörtelen tél beálltával 400 nékülözö szegény gyermeknek felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül oszt ki egy csésze meleg tejet és egy karéj fehér kenyert.

Belépünk a meleg barátságos helyiségbe. Már ott találjuk Rosenberg Istvánné urasszonyt. Rosenberg Lola, Buchbinder Olga, Klein Margit és Spitz Annus urleányokat, kik felváltva naponta végzik az emberszeretet, a jótékonyág követésére méltó ragyogó munkáját.

Az árvagondozót az akció megindításakor az az elgondolás vezette, hogy a szegény nékülözö gyermekek ne legyenek kénytelenek éhesen az iskolát látogatni. Ezért is választották Nagyvárad legszegényebb városrészét az ugynevezett katonaváros, a régi zsidó gettót és munkásnegyedet. Az összeírás munkájában segítségére voltak az árvagondozónak e városrész iskoláinak vezetői.

Fél nyolc óra van és már is tömegesen érkeznek a reggelijükért váró gyermekek. Románok, magyarok és zsidó gyermekek vegyesen. Nagyobb részük román és magyar. De itt nem tesznek különbséget, mindenki egyformán megkapja a csésze meleg tejet és egy nagy karéj fehér kenyert.

Nem lenne tökéletes a beszámoló, ha nem emlékeznénk meg Bernácsik Józsefről, a velencei kerületi plébánia káplánjáról, aki naponta személyesen vesz részt a reggeli kiosztásában. Informátorunk megjegyzi, hogy a római katolikus káptalan is a maga szerény anyagi viszonyaihoz képest támogatja az ingyen reggeli akciót.

Naponta jelentkeznek névtelenül madáni akaró nemes támogatók, de külön meg kell emlékeznünk Goldberger tejkereskedőről, aki heti 50 liter tejet ad ingyen, valamint Steiner sütődéről, aki naponta 10 kilogramm kenyeret bocsát a célból az árvagondozó rendelkezésére.

Az ortodox zsidó népkonyha

Látogatásunk legközelebbi etapa az ortodox zsidó népkonyhája volt, ahol Diósy Lajosné elnökö, a nagyvárad zsidók nagyszónya: Özv. Perlesz Józsefné, Grósz Albertné és Klein Andorné fogadtak bennünket.

Éppen déli tizenkét óra és máris seregestül érkeznek az éhezők, hogy meleg ételt kapjanak. Nagy tágas helyiségben hóféhrre surolt asztalok mellett a jó meleg izletes levest fogyasztják el a hus és a főzeléket. Hatalmas takaréktűzhelyen főznek naponta 4-500 embernek meleg ebédet.

Szigoruan orthodox kóser ételeket főznek itt. De azért senkit sem bocsátanak el innen éhesen. Mindenki kap itt enni, aki éhes. Inyen osztanak ebédet felekezeti különbség nélkül románoknak, magyaroknak, zsidóknak egyaránt.

Mindennapi menü: leves, hus és főzelék egy darab fehér kenyérral. Olyan izletes ebédet kapnak itt, hogy nem is csoda, ha igen sokan inkább keresik fel a zsidó népkonyhát, mint a Nagyvárad városa által fentartott népkonyhát.

A népkonyhán felváltva tartanak inspekción Perlesz Józsefné, Grósz Albertné és Klein Andorné urhölgyek és még számtalanok a vezetőség tagjai közül. Diósy Lajosné a népkonyha fardadhatatlan elnöknője, naponta itt van és személyesen ügyl arra, hogy senki sem menjen el éhesen. Klein Salamon gondnok dicséretes munkát végez az ellenőrzés terén, ügyel a rendre és tisztaságra.

Érdeklődésünkre elmondja Diósy Lajosné elnöknő, hogy a népkonyha fentartása súlyos áldozatokat követel Nagyvárad zsidó társadalmától, amelynek fentartásához csak a zsidó társadalom járul hozzá és ennek dacára szigoruan örököl a népkonyha vezetősége arra, hogy felekezeti és nemzetiségre való különbség nélkül senkit sem utasítsanak el a népkonyháról.

Blum Zsigmond

A BLANK LEGÉRD

„Hogy

Bucuresti-Bu

Kelet tudósító

— Kérem. ig

nekem, hogy r

pozíciójában a

amely így szól:

mivel ez a né

időig?... —

— Azonnal r

lezését. Engem

vittem magama

dom, hogy hog

eddig a szobái

telig, amelynek

se volt itt... —

Az az ur, ak

szél, Csillag-B

míncéves igazg

lígens, finom k

doni szivar (

van. osztályhan

ködli a fejet,

körül öntudatos

közülötte legen

tag-Blank Béla

rától ismeri. E

függ össze a le

és

Tehát: Csill

kaja Blank M

rosch-ház alap

Blank-lány. A

Arisztid, akive

mult héten köz

A legenda o

Blank Béla fia

kötött el a gö

Vissza akarta

trónjára. Több

vállalkozás, an

tabilisnak látsz

„En

ágyba:

— Az úgy vol

én egy uralg

Bukarestbe, hál

felül, én alul.

ágyban, nem tu

gondoltam. T

resnek a svéd

azt onnét tudt

gyufát Bukovin

volt. Akkor m

milliót forgalm

ágynak:

— Mondja k

megmondani, h

niában sok pén

ezeket, mert az

kat! Mivel l

resni?... —

A felső ágy k

— El kell ad

rúl pénzbe. T

mazni, mint Kr

ból, amit keres

esőnt adni!

Ezt a biblikus

gedtem el a fül

Els

hogy a hánt

a

Haszn

Látottfa aprít

100 kg-ként

Bákkhasábból ap

Vegyes másodos

20 má

10 százal

Me

Lázár

Reg. Fer

A BLANK-KOMPLEXUM EGYIK LEGÉRDEKESEBB FEJEZETE:

A hálókocsiban született részvénytársaság

Beszélgetés Csillag-Blank Bélával, a „Discom“ igazgatójával, akit bőrlőnreveltek a kommunisták, akit „száműzők“ a Blank-ház, s aki elmondja, hogy született Románia legnagyobb vállalata?!...

„Hogy lehetne kérem százmilliókat keresni?!“

Bucuresti-Bukarest, január 9. (Az Uj Kelet tudósítójától).

— Kérem, igazgató ur... Mondja el nekem, hogy meddig terjed az ön mai pozíciójában annak a névnek a szerepe, amely így szól: „Blanki“?... Ugy értem: mivel ez a név: visz, hogy vitte önt ideig?...

— Azonnal megcáfolom az ön feltételezését. Engem nem a Blank név vitt. Én vittem magamat. S nyomban el is mondom, hogy hogyan vittem magam ideig, eddig a szobáig, ahol én ül, eddig a foteelig, amelynek két hónapja még nyoma se volt itt...

Az az ur, aki velem szemben ül és beszél, Csillag-Blank Béla, a Discom harmincéves igazgatója, Rokonszenves, intelligens, finom koponya. A szájában a londoni szivar (jó, édes, kapitalista-füstje van, osztályharcszagu füst, egészen beköli a fejet, ahogy pöfékel) s a szivar körül öntudatos és fölényes mosoly. Van körülötte legenda is. E sorok írója Csillag-Blank Bélát még „száműzetése“ korától ismeri. És éppen ez a „száműzetés“ függ össze a legendával...

A görög rojalista mozgalom és Csillag-Blank

Tehát: Csillag-Blank Béla édes unokája Blank Móriának, a Blank-Marmorosch-ház alapítójának. Az édesanyja: Blank-lány. A nagybátyja tehát: Blank Arisztid, akivel való beszélgetésemet a múlt héten közöltem az Uj Keletben.

A legenda ott indul el, hogy Csillag-Blank Béla fiatalabb korában sok pénzt keltett el a görög rojalista mozgalomra. Vissza akarta ültetni a görög királyt a trónjára. Több milliót emésztett fel ez a vállalkozás, amely kezdetben elég rentabilisnak látszott.

„En pizsamában felszóltam a felső ágyba: mondja kérem, hogy lehet százmilliókat keresni?!“

— Az úgy volt kérem — kezdi —, hogy én egy urral együtt utaztam Csernovicból Bukarestbe, hálókocsiban. Az ur aludt felül, én alul. Én sokat forgolódtam az ágyban, nem tudtam aludni, folyton arra gondoltam, hogy Kruegerék mennyit keresnek a svéd gyufával Romániában. Én azt onnét tudtam, hogy mi adtuk el a gyufát Bukovinának. Ez 1930 tavaszán volt. Akkor már Kruegerék évi hatszázmiliót forgalmaztak. Felszóltam a felső ágynak:

— Mondja kérem, nem tudná nekem megmondani, hogy mivel lehetne Romániában sok pénzt keresni?... Nem százszázakat, mert az nem kereset! Százmilliókat! Mivel lehetne százmilliókat keresni?...

A felső ágy leszólt nekem: — El kell adni olyasmit, ami nem kerül pénzbe. Tízszáz annyit kell forgalmazni, mint Kruegerék a gyufát. És abból, amit keresünk, abból nem kell kölcsönt adni!

Ezt a biblikus megnyilatkozást nem engedtem el a fülem mellett. Reggel érkeztem el a felső ágyba.

Első eset,

hogy a hánított fa nem drágább a bukffánál!

Használjuk kil

Mantoffa aprítva házhoz szállítva 100 kg.-ként 75 lej
Bukkkhasábból aprított 100 kg.-ként 75 lej
Fegyves másodosztályu 100 kg.-ként 65 lej
20 mázsás vételnél

10 százalék engedmény

Megrendelhető:

Lázár Iatormelónél

Reg. Ferd. 59. Telefon 2-51

Aztán később... Később a görög dinasztia hűségbizonyítványában Csillag-Blank Bélának felírták a jelest. Hogy ebből a jeles osztályzatból lesz-e valaha effektív valóság, ezt 1932-ben nem nehéz megjósolni. De amennyire jó osztályzatot kapott Csillag-Blank Béla a görög királynál, annyira megharagudott rá a nagyapai dinasztia. A családi tanács — állítólag — Csillag Bélát száműzetésbe küldte... Egyelőre... Afféle családi exiliumba...

Temesvárról ismerem a „száműzőt“ Csillag-Blankot. A sörgyár könyvelője volt. A Kronprinz kávéházban sokszor láttam sakkozni Iritz urral, a kávéssal. Ott ült, a fejét tenyerébe hajtva, zakkóban, szivarozva, fehérkávézva, szerényen, száműzve. Mint aki várja a visszatérés harangkonulását...

A harangok meg is kondultak. Szana Zsigmond hirtelen halálával a Blank-érdekltség aktívabban kapcsolódik bele a Temesvári Bankba. Csillag-Blank Béla a sörgyár könyvelői székéből átrendül a Temesvári Bank igazgatói székébe. Amikor Blankék kivonulnak Temesvárról, Csillag-Blank velük megy. Két évvel ezelőtt, az Athénés Palace egyik délutáni teáján, Bukarestben, újra találkozom vele.

— Holnap utazom Csernovicba — mondotta mosolyogva. — Kineveztek a Marmorosch Bank csernovici fiókjának igazgatójává.

...Es a Blank Bank-affér Csillag-Blank Bélát már a Discom igazgatói székében találja, biztos fedezékben, kitűnő pozícióban. Hogy hogyan került ide Csernovicból — ez a regény. Erről beszélgetünk most...

Repül a karriér — ki tudja hol áll meg?...

— Hát kérem, engem október huszadikán neveztek ide ki... A Banca Marmorosch ma is főrézvényes ebben a bérletben... Az első regulament-ben én működtem közre hathatósan. Nem szerénytelenség, de hangsúlyoznom kell, hogy amikor idejöttem, az Univerul-palota II-ik emeletére, itt egy szék nem volt... Egy lámpa... Egy írógép... Semmi! Tíz nap alatt berendeztük és talpraállítottuk az elosztást. November harmadikán mindenütt mi adtuk el. Negyven ezer trafik-engedélynek szállítottunk árut! Tíz város: tíz Discom-részvénytársaság, Konstancától Temesvárig...

Es most egy merész kérdés: — Mondja — direktor ur —, igaz-e az, hogy abból a részvénytársaságokból, amely ma a Discom alapját képezi, illetve ennek az értékéből: — ki lehetne emelni az egész Marmorosch-Blank komplexumot abból a helyzetből, amelyben ma van?

— Igaz — mondja Csillag-Blank. — Csakhogy a Discom nem eladó. Tizenöt évig legalább... Hiszen, kérem, itt, ez csak az indulás... De már megkaptuk az okmánybélyegeket, a kenyérbélyegeket és a repülőbélyegeket elosztását is... És a messzebbi jövőben a Discom minden állami monopóliumot favorizálni fog... Amennyire lehet!

— És a pénz?...

— A pénz! Az alapitőke felét a Casa

Autonománál deponáltuk, a szerződésben kikötött garanciákra... És a másik fele (most egy mélyet és szatirikusat sóhajt): a másik fele trezórjainkban van...

A karriér és Tabakovics igazgató ur...

— Es mi igaz a görög legendából?... — A görög királymozgalom legendája — ha egyáltalában van ilyen — fel van fújva, kérem; Nekem mindenről jegyzeteim vannak... Majd egyszer... ha rákerül a sor... Én el fogom önnök mérselni az egészet! Nagyon érdekes! De fel van fújva, kicsit!...

— És az ön „deportálása“?... — Hát az igazán nem Temesváron kezdődött, hanem Egyiptomban.

Itt nem folytatja Csillag-Blank, aki dipomatává alakul hirtelen és begombolkozik.

zik. Arról is beszélünk, hogy legutóbb, Blank Arisztiddal beszélgetvén, az „El-nök“ rossz cigarettával kínált engem...

— Arisztid zseniális! — mondja Csillag-Blank Béla a nagybátyjáról. — Én karácsony napján, amikor ön beszélgetett velem, negyven kitűnő londoni szivart küldtem neki...

Délután két óra van. Együtt jövünk le az Univerul-palota lépcsőjén. Ott mondja:

— Ha ir róluink, írja meg, hogy én mindent Tabakovics igazgatónak köszönhetek. Ő tett a sörgyárhoz... Ő tett a Temesvári Bankhoz... Ő tett Csernovicba... Ezt itt — és körbe mutat, szélesen — ezt itt már kiérdemeltem! A bank néhány kiváló akcióját bonyolítottuk le Tabakovics urral... Ő, az élet zivatros dolog. Egyszer, egészen fiatal koromban, a szombathelyi börtönbe csuktak a kommunisták, a Pestj Kereskedelmi Bank íróasztalától — halálra is voltam ítélve...

— Ez is volt? — kérdem.

— Ez is volt — feleli. — De azért nem akasztottak fel, amint látja!...

A kapuhoz érünk. Kint hóviharos a Brezianu ueca. Két külön kocsiba ülünk. Két egészen más irányban hajtunk.

Fekete Tivadar

Brigitte Helm és Gustav Fröhlich

GLORIA

világsikert aratott superfilmben. Bemutatja hétfőtől kezdve a CORSO MOZGÓ

Antiszemita áramlat indult meg a fehér-oroszországi kommunista diákság körében

Egy fehér-oroszországi zsidó lap sovinizmussal vádolja a zsidó diákokat és annak leküzdését is követeli az antiszemitizmus elleni harccal együtt

Moszkva, január 9. A Minszkben megjelenő zsidó napilap, az „Oktjabr“ újabb tényeket sorol fel, amelyen világosan rámutat arra, hogy Fehéroroszország tanuló ifjúságának egy részét hatalmába ejtette az antiszemitizmus. Galizki, a minszki egyetem zszurnalistikai és irodalmi fakultásának egyik hallgatója, iluminált állapotban pogromra uszított beszédet tartott egy gyülekezeten előtt.

Klopov, Fehéroroszország proletárirói szervezetének egyik tagja, sértő szavakkal illetett zsidó diákokat és di-

áklányokat és azt kiáltotta feléjük, hogy az ő hazájuk: Palesztina. Amikor emiatt kizárták a kommunista pártból, a proletár írók szervezetének és a kommunista ifjúsági szervezetek egyes tagjai tiltakoztak a kizárás aktusa ellen. Bogdanovics, Belugin és Kowalionok nevű kommunista diákok pedig antiszemita hecceket inszenáltak. A zsidó lap zsidó sovinizmus vádjával illeti ezzel kapcsolatosan a zsidó diákokat és követeli a harc megindítását a fehéroroszországi antiszemitizmus és a zsidó sovinizmus leküzdésére.

Hitler tézise az „alkotó“ és a „hódító“ tőkérről

A német szociáldemokraták megsemmisítő válasza Hitler elméletére

Berlin, január 9. A „Vorwärts“, a német szociáldemokraták hivatalos lapja, vezércikkben foglalkozik a nemzeti szociálisták vagyonekobbzási akciójával és többek között a következőket írja:

— A nemzeti szociálisták azt mondják, hogy a német vállalkozók és a német munkások között ellentét nem áll fenn. Az „alkotó“ tőke nem zsákmányolja ki a munkásokat, hanem a zsidó kezekben lévő „hódító“ tőke a munkaság ellensége. A szociálista munkásság vala-za erre ez:

— A gyakorlatban mi sohasem láttuk ezt a különbséget. A keresztény vezérigazgatók éppúgy kihasználták bennünket, mint a zsidó igazgatók, A

szigoruan keresztény „Norddeutschen Lloyd“ munkásai éppúgy szinylődnek, munkásai, amelyek élén a zsidó Ballin áll. Ti azt állítjátok, hogy a vállalkozó csak addig kénytelen a munkásokat kizsákmányolni, amíg kamatot kell, hogy fizessen a zsidó bankoknak. Nos, a legnagyobb német ipartröszt, a „J. G. Farben“ legutóbbi üzleti jelentésében leszögezi, hogy semmilyen bank-tartozása nincs. Kérdézzetek csak meg egyszer a „Leuna“-proletárokat, hogy vajjon jól megy-e a soruk. Nem! A nitrogén-munkások a legegészségte-leőbb és a legalacsonyabb bérrel fizetett munkát végzik Németországban. Így néz ki a ti germán érdek-közössé-getek a valóságban.

Ötezer ember

Vaady-Chavarit

Palesztinai barátaitól levelet kaptam a napokban, amelyben kérnek, hogy fejtsek ki intenzív propagandát a vaadychavariti narancsos telepítések érdekében. Hogy teljesen tájékozottak legyenek a dolgok pillanatnyi állása felől, egy igen izlésesen kiállított propaganda-füzetet is küldtek, amelynek tartalmára különösen felhívták figyelmemet. Elolvastam a füzetet négyszer-ötször és rájöttem, hogy nem kell propaganda, nem kell verbuválás, nem kell rábeszélés, csak el kell mesélni egy elterjedt, komoly lap hasábjain, hogy mi a Vaady-Chavarit és mi megy végbe a Vaady-Chavarit földjein, mert a többi majd magától jön.

A Vaady-Chavarit földjei, mintegy 40.000 dunam területben csak 1929 óta képezik a KKL tulajdonát. Erez-Jiszráél földjeinek öreg szerelmese, Ussischkin, a kanadai zsidóság anyagi támogatásának segítségével vette meg ezt az istenáldotta földdarabot, amely az Émek-Hásáron legzsirosabb tagja. A Földközi-tenger és Haifa-Tel-Aviv vasúti vonal között 8-10 kilométer hosszúságban húzódnak az erdővel borított, amely az erecsiszráéli narancstermelés életében tényező szerepet fog játszani.

Ebből a földdarabból adott most át a Keren-Kajemeth-Lejiszráél 25.000 dunam földet a terület legjavából azaz, hogy ott a „Yachin“ mezőgazdasági kooperatíva egy 100 családból álló telepítést szervezzen. A KKL a földet örökbérbé adja, amely bérlet, apáról-fiúra szállva, mindenkor a földet megművelő család kezében marad. Minden családot 25 dunam földet kap, amelyből 10 dunam narancsnak és a további 15 dunam egyéb mezőgazdasági célokra szolgál. Maga a 10 dunam narancsos elegendő egy család megélhetéséhez, mert a nyolcadik évtől kezdve átlagosan 120 angol font jövedelmet hoz, amely azonban a tizedik évben az évi 200 fontot is eléri, úgyhogy a további tizenöt dunam, egy tehén takarmányát, tehát a tejet és a konyha évi zöldség-és terményszükségletét szolgáltatja.

Ezt a gazdaságot, amelynek ültetése, előkészítése és öt évi kezelése összesen 620 fontba (ma körülbelül 350.000 lej) kerül, a „Yachin“ megfelelően beosztott évi, illetve havi befizetések ellenében az utolsó simitásig elvégzi, úgyhogy a hatodik évben már a termő narancsot adja át az oda költöző telepesnek.

Úgyebár nem kell propaganda, nem kell toborozás, csak még annyi, hogy a fentiekhez hozzáfűzzem, hogy mindez valóság, realitás lehetőség. Meg kell mondanom, hogy nem mese és nem álom az, hogy van a földnek egy áldott, napsugaras, egészséges pontja, ahol egészséges, szabad életet élni akaró zsidóknak ingyen adnak egy család számára elegendő földet. Ahol a zsidó munkásoknak csak a parancsot várják arra, hogy ebbe az évszázadok óta parlagon heverő földbe mélyen belekeressék a traktorok termékkennyé morzsoló acél fogait, hogy zsenge palántákat ültessenek a földbe, hogy szerető munkával és féltő ápolással neveljék azokat, addig, amíg jön a gáluti testvér, aki a szatércsüzet és a koresma poshadt levegőjét, ezer megaláztatását a szabad élet, szabad levegőjével kiadja felcserelelni.

És hogy megmondjam, hogy mindehhez nem kell egyéb, minthogy azt a kis tököt, amellyel itt már amugy sincs mit kezdeni, amelyet szisztematikusan amugy is évek óta zsugorít jelentéktelenebbé egy ellenünk és megélhetésünkre törő rendszer, hogy ezt a kis tököt megosszuk és befektessük abba a földbe, amely tágabb, szebb per-

spektívákat nyújt azon felnövő generáció számára, amelynek kezéről a megélhetési lehetőségek mindegyikét el-ütötték itt és egybeült.

Az a zsidó, aki mindenkor az önfel-örülésig áldozta minden garását a felnövő nemzedék számára, akinek minden gondolata és minden mája a felcseperedő gyermek jövő élete volt, az a zsidó minden propaganda és minden rábeszélés nélkül megérzi majd ösztönyszerűen is, hogy ez a telepítés, amely a palesztinai kolonizáció életében egy új, ragyogó fejezetet jelent, oly jövőt nyújt az ő gyermeke számára, amelyet még legreményesebb álmaiban sem remélhetett.

Ennek a zsidónak nem kell majd két-

nézte meg szombaton a Szinkör Mozgóban a világ legnagyobb filmjét, A fehér fogolnyó vagy a Borneói maharadzsa című németül beszélő filmkolosszust. A főszerepekben Amerika két leghíresebb színésze: Rose Hobart és Charles Bickford. Este 9 órakor is moziloadások a Szinkörban!

szer mondani, hogy kaparjon elő és gyűjtsön össze minden fellelhető garast, hogy a kétes eredményű vállalkozások helyett Erez-Jiszráél földjébe fektesse azt az összeget, amelyet gyermeke jövője számára szánt. Ennek a zsidónak elég volt elmesélnem, hogy nem teljesen sivár, nem egészen kilitástalan a gyermeke jövője, hogy tehát még érte valamit, hogy segíthet rajta, segíthet könnyebben és jobban, mint remélte, hogy megvetheti számára a legszebb, legigazabb zsidó jövő alapját, mert a legtöbb megteszi a józan ész, a féltő aggodalom és az a páratlan szeretet, amellyel egy zsidó szülő a jövő nemzedék útjait a saját énje feladásával egyengeti. Berkes Dávid.

ban az esetben, ha az adót már ki nem fizették. A három hónapnál rövidebb időre elhelyezett betétek után 5.5 százalékos. A bankbetétek üzleti titkot képeznek.

TÓZSDE

Bukarest: Francia frank 6.50, font 5.80, dollár 168.25, belga frank 23.42, lira 8.60, sv. frank 32.85, cseh korona 4.99, márka 40.05, holland forint 67.60

Zürich: Lej 3.08, márka 121.75, holland forint 205.50, dollár 5.12 háromnegyed, font 17.42 és fél, fr. frank 20.10 és fél, lira 26.07 és fél, pengő 90.02 és fél, cseh korona 15.18, dinár 9.10, zloty 57.45.

EGYESÜLETI ÉLET

Január 30-án lesz a Zsidókórház orvosainak a bálja. Kolozsvár, sőt Erdély zsidó társadalmának legkimagaslóbb eseménye lesz a kolozsvári Zsidókórház orvosai által a kórház javára rendezendő bál, mely január 30-án fog lezajlani az új kereskedelmi és iparkamarai székházban. A rendezőségben Kolozsvár és a vidék zsidóságának színe-java van képviselve és a bál iránt már most széleskörű érdeklődés mutatkozik úgy helyből, mint vidékről.

Az erdélyi WIZO vezetőinek kolozsvári látogatása. Az elmúlt héten nagyszabású WIZO-estély volt dr. Fischer Józsefné lakásán, a temesvári WIZO-központ vezetőinek tiszteletére. Az estély keretében dr. Róth Dezsóné, a WIZO országos elnöknője beszámolt a bázeli WIZO-kongresszusról. A rendkívül érdekes beszámoló a megjelent hölgyek nagy lelkesedéssel fogadták. Dr. Handler Rudolfné (Temesvár) a berlini WIZO tevékenységéről referált, majd dr. Abraham Józsefné, a petrozsényi WIZO elnöknője intézett melegszerű beszédet a kolozsvári WIZO-hölgyekhez. Anhalzer Ignác, az aradi WIZO elnöknője az országos WIZO-bazár fontosságára és annak támogatására hívta fel a hölgyeket. Az összejövetel mindvégig emelkedett hangulatban folyt le és minden remény meg van arra, hogy a WIZO vezetőinek kolozsvári látogatása maradandó hatással lesz a WIZO munkájára. Legutóbb Finkelstein Alfrédné urasszony rendezett WIZO-teát, amelynek keretében Weinberger Nándorné tartott előadást Palesztináról.

A kolozsvári WIZO teadélutánja. Hosszabb szünet után a kolozsvári WIZO újra megkezdte nyilvános teadélutánjainak rendezését s így kedd délután öt órakor a Salom Klub helyiségében tartja meg legközelebbi teadélutánját, amelynek keretében dr. Weisz Jenő, a kolozsvári helyi csoport ügyvezető elnöke fog előadást tartani. A teadélután, valamint az előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg és előreláthatólag a WIZO kedd délutáni rendezvénye méltó bevezetése lesz a további nyilvános teadélutánoknak.

Zsidó közelet Déván. A dévai Aviva-Barisszia szombaton avatta fel új otthonát s ugyanekkor zakénavatási ünnepélyt is rendezett. Az ünnepély keretében Riesel Jakab zakén igen érdekes beszámolót tartott a Marosvásárhelyen lezajlottcionista konferenciáról, valamint az Aviva-Barisszia Jom Hahitachdutjáról. A diszkomersz keretében lezajlott avatási ünnepélyes akusát ugyancsak Riesel Jakab, a dévai Barisszia volt rosrisonja végezte magasszónnyalású beszéd keretében. Hirsch Ernő rosrison nagyhatású avatósbeszédrel cairókká avatta: Tihanyi Eszti, Klein Miksát Lauffer Józsefet és Ríngler Józsefet. Az avatottak nevében Tihanyi Eszti és Klein Miksa választott szivhezsóló szavakban. Ezután Izrael Irént és Schwarz Ella kacinát zökénákká avatta Riesel Jakab. A komersz hivatalos része Hirsch Ernő és Riesel Jakab lendületes beszédeivel nyert befejezést, majd kedélyes hangulatban a reggeli órákig tartott. A komersz egyik kiemelkedő eseménye volt Friedmann Izidor szavalata, aki Morris Rosenfeld: Mühel c. költeményét adta elő.

KÖZGAZDASÁG

Az adóemelések után a kormány megdrágította az igazságszolgáltatást is!

Mit tartalmaz az új bélyegtörvény. Teljesen mentesítették a bírósági taxák és bélyegilletékek alól a kényszer-egyezségi periratokat

Bucuresti-Bukarest, január 9. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A hivatalos lap legújabb száma közli a bélyegtörvényen eszközölt módosítások szentesített szövegét. A törvényből kitűnik, hogy a kormány az egyenesadó felemelésén kívül a bélyegilletékeket is felmelte és ezáltal méginkább megdrágította az amugyis luxussá váló igazságszolgáltatást. Az új illetékek a következők:

Magánvádó által benyújtott bünygyi kereset illetéke 40 lej. Bünygyben a magánvádó által javasolt tanuk idézése járásbíroságnál 10 lej, törvényszékekénél és itélőtáblánál 20 lej. A tárgyalási terminus tudomásulvételétől a bíróság előtt készített jegyzőkönyv a járásbíroságnál 5 lej, törvényszéknél és táblánál 10 lej. A polgári határozatok végrehajtható hatállyal való felruházásokra, az odaitelési rendeletekre, a közjegyzői és autentifikált aktákra, tranzakciókra és bármilyen végrehajtható aktákra vonatkozó kérések a következőképpen felülbélyegzendők: járásbíroságnál, ha az ügy, vagy a végrehajtható aktus értéke kisebb mint ötezer lej, vagy pénzben fel nem becsülhető, 14 lej, 5000-tól feljebb törvényszéknél 27 lej, táblánál 66 lej. Jogerős bünygyi döntéseknél, ha a döntés járásbíroságtól vagy törvényszéktől származik, 50 lej. Ha itélőtáblák, esküdtzések és a legfőbb Semmitőszék döntéseinek végrehajtását kéri, 150 lej. Ezenfelül 0.25 százalékos proporcionális adót kell fizetni kártérítések után.

Bünygyben a magánvádó részéről történő felfolyamodás (oppozíció) után. Járásbíroság 50 lej, törvényszék és tábla 100, vádtanács 100 lej. Fellebbezés bünygyben: járásbíroság 50, törvényszék 100 lej. Bünygyben a magánvádó részéről az illetékességre vonatkozó beadvány első fórumon 100 lej, táblánál 200, a legfőbb Semmitőszéknél, a vádtanácsi és az itélőtáblák döntésével határozatokkal kapcsolatosan 300 lej. Semmiségi okok, ha nincsenek a felfolyamodási kérésbe foglalva, 20 lej.

Fontos újítása a törvénynek az, hogy megadóztatja az adófellebbezést, ami eddig adómentes volt. A tizedik szakasz nyolcadik paragrafusában a törvényszékhez 100, az itélőtáblához 200 lej bélyegilletéket kell fizetni adófellebbezés után.

Váltóknál, ha a lejárat hat hónapon alul van, 0.40 százalék, hat hónapon felül 0.60 százalék fizetendő. Külföldre kiállított, vagy telepített váltók illetéke, ha a lejárat nem nagyobb, mint három hónap, 0.140 százalék. Ha valamely váltót, vagy kereskedelmi papirost több példányban állítanak ki, a forgatásra szánt példányt kell csak felülbélyegezni. Azok a váltók, amelyek fel van tüntetve, hogy az érték áruban lett átvéve, 50 százalékos illetékkedvezményben részesülnek. Tűz, szállítás és egyéb veszélyek elleni biztosítás után 7 százalék.

A fenti intézkedésekkel szemben, amelyek a bélyegilletékek emelése folytán az igazságszolgáltatás megdrágítását jelentik, bizonyos könnyebbségeket is tartalmaz az új bélyegtörvény. A 22. szakasz 54. paragrafusában kimondja, hogy a kényszer-egyezséggel kapcsolatos bírósági taxák és bélyegilletékek eltöröltetnek. Ez a törlés vonatkozik az elsőleg omologált kényszer-egyezségekre is, ab-

Már csak 3 napja van
ahhoz, hogy egy kis szerencsével
milliomos lehessen
Százán és százán nyertek már kisebb-nagyobb összegeket a Zsidó Kórház sorsjátékán.

Január 12-én lesz az utolsó húzás
amelyen az 1,000.000 lejes főnyereményen kívül még számos nagy nyermény kerül kisorsolásra.
Ne habozzék tehát, hanem

Vegyen még ma Zsidó Kórház-sorsjegyet

Póztai megrendelésnél 100 lej ellenében portómentesen küld egy sorsjegyet a Zsidó Kórházegyesületek Központi Sorsjátékintézősége, Cluj, P. Unirii 20.

„Estemmi karest”

Pop Valér dr. ve

„Igy

Cluj-Kolozsvár, tudósítójától). „A hunyt Hamangiu nevezte ki igazszólója a rövid tudós bukaresti rádió, hogy egy várattala kolozsvári karriert kezdett el... Még hogy az Uj Kelet nap-nap után szler dr. kolozsvár, a román nemzeti harcosa, de minde szólója a kolozsv lenfelek is elis szerü debatter, hogy a szónak tuóza... De... De akkor volna, hogy ez szenvedélyesen b ros költségtérítés ratlanul fog fell rier hullámvasut ra, amelyet polg adatik ebben az dr. arriválása az érdeklődéssel, me gyminisztere ne get a politikai él nem hivatkozhat a többi erdélyi s járták a miniszte számára, akik a den nosztalgiait tika csucspontj vonalon megtorp kinevezés. Mert nyesen rövid idő a kolozsvári vár címig, anélkül, hogy élet energiá anélkül, hogy ez volna... Hivom a 4-33- a drót másik vég ügyminiszter nemcsak a cím egyamon, hanem „A miniszter ott éppen vacsorázik a vonata. Szinaj királyhoz”...

Az erdélyi WIZO vezetőinek kolozsvári látogatása. Az elmúlt héten nagyszabású WIZO-estély volt dr. Fischer Józsefné lakásán, a temesvári WIZO-központ vezetőinek tiszteletére. Az estély keretében dr. Róth Dezsóné, a WIZO országos elnöknője beszámolt a bázeli WIZO-kongresszusról. A rendkívül érdekes beszámoló a megjelent hölgyek nagy lelkesedéssel fogadták. Dr. Handler Rudolfné (Temesvár) a berlini WIZO tevékenységéről referált, majd dr. Abraham Józsefné, a petrozsényi WIZO elnöknője intézett melegszerű beszédet a kolozsvári WIZO-hölgyekhez. Anhalzer Ignác, az aradi WIZO elnöknője az országos WIZO-bazár fontosságára és annak támogatására hívta fel a hölgyeket. Az összejövetel mindvégig emelkedett hangulatban folyt le és minden remény meg van arra, hogy a WIZO vezetőinek kolozsvári látogatása maradandó hatással lesz a WIZO munkájára. Legutóbb Finkelstein Alfrédné urasszony rendezett WIZO-teát, amelynek keretében Weinberger Nándorné tartott előadást Palesztináról.

Az erdélyi WIZO vezetőinek kolozsvári látogatása. Az elmúlt héten nagyszabású WIZO-estély volt dr. Fischer Józsefné lakásán, a temesvári WIZO-központ vezetőinek tiszteletére. Az estély keretében dr. Róth Dezsóné, a WIZO országos elnöknője beszámolt a bázeli WIZO-kongresszusról. A rendkívül érdekes beszámoló a megjelent hölgyek nagy lelkesedéssel fogadták. Dr. Handler Rudolfné (Temesvár) a berlini WIZO tevékenységéről referált, majd dr. Abraham Józsefné, a petrozsényi WIZO elnöknője intézett melegszerű beszédet a kolozsvári WIZO-hölgyekhez. Anhalzer Ignác, az aradi WIZO elnöknője az országos WIZO-bazár fontosságára és annak támogatására hívta fel a hölgyeket. Az összejövetel mindvégig emelkedett hangulatban folyt le és minden remény meg van arra, hogy a WIZO vezetőinek kolozsvári látogatása maradandó hatással lesz a WIZO munkájára. Legutóbb Finkelstein Alfrédné urasszony rendezett WIZO-teát, amelynek keretében Weinberger Nándorné tartott előadást Palesztináról.

Az erdélyi WIZO vezetőinek kolozsvári látogatása. Az elmúlt héten nagyszabású WIZO-estély volt dr. Fischer Józsefné lakásán, a temesvári WIZO-központ vezetőinek tiszteletére. Az estély keretében dr. Róth Dezsóné, a WIZO országos elnöknője beszámolt a bázeli WIZO-kongresszusról. A rendkívül érdekes beszámoló a megjelent hölgyek nagy lelkesedéssel fogadták. Dr. Handler Rudolfné (Temesvár) a berlini WIZO tevékenységéről referált, majd dr. Abraham Józsefné, a petrozsényi WIZO elnöknője intézett melegszerű beszédet a kolozsvári WIZO-hölgyekhez. Anhalzer Ignác, az aradi WIZO elnöknője az országos WIZO-bazár fontosságára és annak támogatására hívta fel a hölgyeket. Az összejövetel mindvégig emelkedett hangulatban folyt le és minden remény meg van arra, hogy a WIZO vezetőinek kolozsvári látogatása maradandó hatással lesz a WIZO munkájára. Legutóbb Finkelstein Alfrédné urasszony rendezett WIZO-teát, amelynek keretében Weinberger Nándorné tartott előadást Palesztináról.

Hogy tört az akad fel belő után. — Tudott miniszter lesz?

Tüzifa S

FISCO Tel

„Este menyegzőn voltam... nem tudtam semmiről semmit... délelőtt telefonáltak Bukarestből, hogy igazságügyminiszter vagyok“

Pop Valér dr., az új igazságügyminiszter kijelenti, hogy nem csinálja meg a Hamangiu által tervezett egységesítést. Argetoianu dönt a kolozsvári villamosüzem ügyében

„Igy gyűlölöm én Erdélyt!“ — így gratulál Jorga az új igazságügyminiszternek

Cluj-Kolozsvár, január 9. (Az Uj Kelet tudósítójától.) „A király öfelsége az elhunyt Hamangiu helyébe Pop Valér dr.-t nevezte ki igazságügyminiszterre... Ezzel a rövid tudósítással adta ma hírül a bukaresti rádió az ország lakosságának, hogy egy váratlan lendülettel felfelé ívelő kolozsvári karrier újabb állomáshoz érkezett el... Még alig egy félve annak, hogy az Uj Kelet hasábjain ugyszólván nap-nap után szálltunk vitába Pop Valér dr. kolozsvári városi tanácsossal, aki a román nemzeti blokk politikájának volt harcosa, de mindenesetre tehetséges szószólója a kolozsvári városházán... Az ellenfelek is elismerték róla, hogy nagy-szerű debatter, hogy kiváló jogász és hogy a szónak elegáns és fölényes virtuóza... De...

„De akkor még senkisémet gondolta volna, hogy ez a fiatal ügyvéd, aki oly szenvedélyesen boncolgatta Kolozsvár város költségvetésének apró tételeit, oly váratlanul fog fellendülni a politikai karrier hullámvasútján a legmagasabb polcra, amelyet polgárembernek elérni megadatik ebben az országban... Pop Valér dr. arriválása azért nem bír különösebb érdekességgel, mert Románia új igazságügyminisztere nem vitt kimagasló szerepet a politikai életben. A mult érdemeire nem hivatkozhatik olyan mértékben, mint a többi erdélyi sorstársai, akik már megjárták a miniszteri bársonyszéket. Azok számára, akik a tudat alatt leküzdhetetlen nosztalgia érzéket, a polgári politika esucspontjai iránt a mai, minden vonalon megtorpanó világban üdítő ez a kinevezés. Mert Pop Valér dr. tüneményesen rövid idő alatt járta meg az utat a kolozsvári városházától az excellenciás elnökig, anélkül, hogy ezért a méltóságért egy élet energiáját áldozta volna fel, sőt anélkül, hogy ezt a méltóságot akár kérte volna...

Hivom a 4-33-at. Férfihang jelentkezik a drót másik végén. „Itt Pop Valér igazságügyminiszter kabinetfőnöke“. Már nemcsak a cím van meg — villan át az agyamon, hanem ennek attributumai is... „A miniszter otthon van?“ „Igen, de most éppen vacsorázik. Pár perc múlva indul a vonata. Szinajába megy, öfelségéhez, a királyhoz“...

A miniszterség és összes attributumai

Pár perc múlva... Az óránon tíz perc múlva hét... Pop Valér dr. a Majális uca elején lakik. A bukaresti gyors postonca egy óra múlva indul. Van még idő... A Majális uca 6. szám alatt a vármegyei prefektúra elegáns Buickja püfög az egyemeletes ház előtt. Rendőr a szaniban... Az előszobában bóbítás szobaleány fogad. „A miniszter ural?“... Felvonja a vállát és olyan nagyképet vág hozzá, mintha legalább is valami része volna abban, hogy a gazdája igazságügyminiszter lett. „Nem igen hiszem, hogy lehet vele beszélni. Ilyenkor!... Most éppen asztalnál ül és mindjárt utazik!“ Nehezen szánja rá magát, hogy bejelentsen. Egy perc múlva az igazságügyminiszter már a fogadószobában van. A fiatalos, borotvált arcon meglegedett és derűs mosoly.

Egy váratlan kinevezés — Hogy történt ez, miniszter ur? — szakad fel belőlem a kérdés az üdvözlés után. — Tudott arról, hogy igazságügyminiszter lesz? Hiszen a kulisszák mögött egészen más kombinációkat emlegettek... Tasca berlini követéről volt szó... Istrate Micescuról... Mindenkiről, csak éppen Önről nem... Pop Valér dr. mosolyogva rázza fejét. — Nem, nem tudtam semmiről... Pár nap óta nem is voltam Bukarestben... — Itt volt Kolozsváron? — Nem, Szilágysomlyón voltam, egy menyegzőn... Tegnap este érkeztem haza... — És? Egy nem mindennapi távirat — És ma délelőtt 11 órakor felhívtak telefonon a miniszterelnökségről. És közölték velem, hogy a király már alá is írta a kinevezésemről szóló dekrétumot. Délben azután kaptam egy táviratot Jorgától... Várjon egy kicsit, megmutatom. Igy... Minden komplikáció nélkül... Este menyegzőt Szilágysomlyón... Reggel felébred és a katenjammert a kinevezési hír veri ki a fejéből... A szemüveges, szimpatikus kabinetfőnök már hozza is a táviratot. Délben 12 órakor adták fel Bukarestből. Pop Valér olvassa a szöveget:

„Pop Valér miniszter urnak, Cluj. Örömmel értesitem, hogy öfelsége a király ma délelőtt aláírta a dekrétumot, amelyben önt igazságügyminiszterre nevezi ki. Stop. Igy gyűlölöm én Erdélyt. Stop

Jorga miniszterelnök.

Tipikus Jorga-távirat. Aligha akad még miniszterelnök a világon, aki ilyen táviratban gratulálna kollégájának kinevezéséhez... — De valóban szép gesztus a miniszterelnöktől — mondja Pop Valér. — Kinevezett anélkül, hogy én ezt kértem volna... hogy előzetesen beszélünk volna erről. Pop Valér dr. az órájára néz. 30 perc van még a vonatindulásig. Addig még néhány szóban el is mondhatná, hogy milyen programmal foglalja el az igazságügyminiszteri széket. — Mi a véleménye például a törvényhozás egységesítéséről? — Korai volna, ha programot adnék. Annyit mindenesetre mondhatok, hogy az egységesítés kérdésében nem fogom kö-

vetni elődöm politikáját. Nem értettem vele egyet abban, hogy a regáti törvényeket egyetlen tollvonással kiterjesszük az egész országra... Az egységesítés fokozatosan fog megtörténni: a törvényhozási tanács már elkészítette a kereskedelmi és büntetőjogi kódex tervezeteket... Később sor kerül a többi kódexekre is... — A közjegyzők ügyében mit szándékozik tenni, miniszter ur? — Utána kell nézmem Bukarestben, hogy mi történt ebben az ügyben. En mindenesetre azon a véleményen vagyok, hogy a közjegyzői intézmény közhasznú intézmény, tehát nem kell sem megszüntetni, sem korlátozni működésében... Összefoglalódnának a kérdések... Állampolgárság... ki lesz az új erdélyi miniszter... de most már igazán csak husz perc van a vonatindulásig... — Egy hét múlva ismét Kolozsváron leszek... akkor majd beszélgetünk a többi kérdésekről is... Kasztner Rezső

vetni elődöm politikáját. Nem értettem vele egyet abban, hogy a regáti törvényeket egyetlen tollvonással kiterjesszük az egész országra... Az egységesítés fokozatosan fog megtörténni: a törvényhozási tanács már elkészítette a kereskedelmi és büntetőjogi kódex tervezeteket... Később sor kerül a többi kódexekre is... — A közjegyzők ügyében mit szándékozik tenni, miniszter ur? — Utána kell nézmem Bukarestben, hogy mi történt ebben az ügyben. En mindenesetre azon a véleményen vagyok, hogy a közjegyzői intézmény közhasznú intézmény, tehát nem kell sem megszüntetni, sem korlátozni működésében... Összefoglalódnának a kérdések... Állampolgárság... ki lesz az új erdélyi miniszter... de most már igazán csak husz perc van a vonatindulásig... — Egy hét múlva ismét Kolozsváron leszek... akkor majd beszélgetünk a többi kérdésekről is... Kasztner Rezső

Veszedelemes áradásokat jeleznek Nagyváradról és Bihar megyéből

A Pece-patak áradása városrészeket veszélyeztet. Margitta községet elzárta az áradás a külvilágtól

Oradea-Nagyvárad, január 9. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Pecepatak áradása továbbra is veszélyezteti Nagyvárad külvárosait. A város északi részén, ahol a háború óta rendkívül sok vályogból készült ház épült, az áradás valóban veszedelemes méreteket ölt és a tűzoltóság

egész uccákat volt kénytelen kilakoltatni. Ugyanakkor a Körös áradása is egyre jobban veszélyezteti a várost. A hatóságok azonban érthetetlen közönnyel kezelik a folyton növekvő áradást és a városi mérnöki hivatal egyik vezetője kijelentette, hogy az árvízveszedelem el-

hárítása több pénzbe kerül, mint amit a városvégi vályogvaskok érnek. Bihar megyéből mindennéven nagyarányú áradásokról érkeznek jelentések. Margitta község egészen megközelíthetetlen. A Berettyó kiáradt és a környéki falvakat elárasztotta.

Sikerült Vadász Albert negyedik öngyilkossága

Vadász Albert nagyváradai kereskedő, aki eddig háromszor volt már öngyilkos, szombaton délután revolverrel főbelötte magát és meghalt

Oradea-Nagyvárad, január 9. Az öngyilkossági járványnak újabb tragikus esete játszódott le szombaton Nagyváradon. Vadász Albert nagyváradai kereskedő szombaton délután negyedszer kísérelt meg öngyilkosságot és a negyedik alkalommal a halántékot átütő revolvergolyó egy sokat szenvedett ember életét oltotta ki. Az Uj Kelet legutóbb beszámolt arról, hogy Vadász Albert Nagyszalontán harmadszor kísérelt meg öngyilkosságot, tettét azonban idejekorán észrevették. Az óvatosság azonban csak rövid időre hosszabbította meg Vadász életét. Szombaton a tönkrement és idegileg teljes összeroskadt ember sógorának, Friedmann Herman kereskedőnek lakásán tartózkodott, amikor a család tagjai nem voltak otthon. A délutáni órákban Vadász bezárkózott sógora szobájába, ahol egy Brawning-revolverrel halántékán lötte magát. A revolver dörrenésére a cse-

lédeány lett figyelmes, aki azonban a bezárt szobába nem tudott behatolni. A rendőrségre szaladt, ahonnan szereplővel együtt jelent meg a kerületi rendőrkapitány. Az ajtó felnyitására a szoba közepén elnyulva, revolverét a kezében szorongatva találták az öngyilkos kereskedőt, akit a gyilkos golyó még nem ölt meg. A közben értesített hozzátartozói a közkörházba szállították Vadász Albertet, aki ott, rövid szenvedés után kiszenvedett.

Vadász Albert közismert alakja volt Nagyváradnak, ahol az impérium-változás idejében jólmenő drogériája volt. A drogériát később megszüntette és Vadász és London cég alatt fűszer és csemegekereskedést nyitott, mely Nagyvárad legfényesebb kereskedése volt. A gazdasági krízis éveiben ezt az üzletét is felszámolta és azóta a legkülönbözőbb vállalkozásokon próbálta megélhetését biztosítani. Egymás után két bodegát is nyitott, de mind a két üzletét be kellett zárnia. Az utóbbi időben minden vagyonát elvesztette és feleségét és három gyermekét rendkívül néhezzen tartotta el. Az öngyilkosságba a katasztrófális anyagi helyzet kényszerítette, de a szerencsétlen embernek háromszor kellett sikertelenül öngyilkosságot elkövetnie, míg a negyedik esetben a revolvergolyó megváltotta szenvedéseitől. Vadász Albert tragikus halála és életsorsa mély részvétet váltott ki Nagyváradon.

Hitler elfogadja Hindenburgot, de csak akcióinak törvényes elismerése ellenében

Berlin, január 9. Politikai körökben valószínűnek tartják, hogy Hitler beleegyezik Hindenburg elnökségének további meghosszabbításába, de követeli, hogy a birodalmi kormány ismerje el a nemzeti szocialisták szervezkedési formáinak törvényességét.

Lehetséges, hogy a megegyezés létrejötte esetén a karácsonyi politikai fegyverszünetet, amely jótékonyan mérsékelte a politikai harcok szenvedélyességét, meg fogják hosszabbítani a küszöbön álló nemzetközi konferenciák befejezéséig.

Hitler egyébként szombaton délután tárgyal Hugenbergrel s este kilenckor közli választát Brüninggel az elnökválasztás kérdésében.

Hitler szombaton délután újabb egy óras megbeszélést tartott Brüninggel.

Tüzifa, Szén, Kokszt FISCHER-nél Telefon 1300.

RADOS & CO festékkereskedés üzletét háztartási cikkel kibővítvé Cal. Reo. Ferdinand IIa szám alá helyezte át

ét, A fehér losszust. A Charles Bick.

már ki nem nál rövidebb tán 5.5 száza- kot képeznek.

E k 6.50, font frank 23.42, esek korona forint 67.60 121.75, hoi- 5.12 három- fél, fr. frank s fél, pengé 15.18, dinár

HELET

lókórház orvo- r, sőt Erdély nagaslóbb ese- sídókórház or- ra rendezendő g lezajlani a arai székház- ozzvár és a va van kép- most széles- egy helyből.

nek kolozsvári o nagyszabású her Józsefné O-központ ve- ély keretében országos elnök IZO-kongressz- es beszámolóit lelkesedéssel ölné (Temes- enységéről re- zsefné, a pet ntézett meleg- ri WIZO-höl- né, az aradi s WIZO-bazár ogatására hiv éjövétel mind- an folyt le és arra, hogy a ri látogatása WIZO munká- Alfrédné ur- eát, amelynek adorné tartott

utánja. Hoz- ozzvári WIZO teadélutánja- elután öt óra- égében tartja ját, amelynek a kolozsvári öle fog elő- , valamint az zés nyilvánul IZO kedd dél- evezetése les- utánoknak. dévai Aviva- fel új ottho- tási ünnepély- keretében Rie- kes beszámoló- lezajlott cio- nint az Aviva- járól. A disz- avatás ünne- esel Jakab, a sonja végezte keretében. hatásu avató- Tihanyi Esz- er Józsefet és ottak nevében kska válaszólt Ezután Izrael nát zökénákka ersz hivatalos el Jakab len- t befejezést. ban a reggeli egyik kiemel- edmann Izidor nfeld: Mühely

Zsidók pénz nélkül

— Regény az amerikai zsidó proletárok életéből —
IRTA: MICHAEL GOLD

A vacsora után jobban érezte magát. Pár barátja jött látogatába és beszélgettek. Mozgékony szelleme tüstént megfeledezett a saját bajáról. Ha apámnak publikuma volt, beszédes és szellemes lett. A beszélgetés, az izgatott beszéd gátlások nélküli hatalmas áradása ös-idők óta a zsidó faj gyönyörűsége közé tartozik. A beszélgetés nem meríti ki a zsidókat, ahogy más fajtábeli embereket kimerít s nem is fárasztja el az agyukat, de felrészíti. A beszélgetés a zsidó fajtánál baseball, golf, poker, szerelem és háboru.

Az egész bérház a vacsoránál ült és fecségett. Az ablakon keresztül szaggató beszéd foszlányok ingtak be a lég-huzamon. Az East-Side-i forgalom mély basszusa adta ezeknek a beszélgetésnek az alapszínét. Beszéd. Beszéd. A tányérok csörömpöléséhez, a csecsemők visításhoz, a macskák nyávogásához a kontrapunktot a férfiak asszonyok és gyermekek szolgáltatták, akik valamennyien mind úgy beszéltek, mintha a szívük szakadt volna meg. Beszéd. Zsidó beszéd.

Még az öreg Fingermanné papagálya is többet rikácsolt, mint más papagályok. Fingermann éveken át betegeskedett s mielőtt meghalt, csak egy szórakozása volt: a papagályt jiddis káromkodásokra tanítani.

Miközben a vacsoránál ültünk, hallhatuk a papagály rikácsolását s amint valamely beképzelt ellenségét piszkolta:

— Tolvaj! Bandita! Kozák! Leköplek! A fekete nyavalya essen beléd! Kuss a földbe! Krah, krah, krah!

Apám jóízűen nevetett.

— Micsoda jámbor zsidó ez a papagály — mondotta: — Átkozódik és gyűlöli a keresztényeket. Megvagyok győződve, hogy a legközelebbi szombaton ez a papagály előimádkozónak megy a zsinagógába.

Apám ivott még egy pohár sört. Ezután mint valami hirtelen sugallatra az éklével az asztalra ütött:

— Fiuk, ma este menjünk egy kocsmába! — mondotta. — Ma rossz napom volt s szükségem van egy kis szórakozásra.

Barátjai beleegyeztek. Nagy örömmre apám magával vitt. A testvérem tiltakozott. Ő is elakart jönni, apám azonban adott neki egy pennyt, megcsókolta s mondta:

— A kislányok a mamához tartoznak és jól kell viselniök magukat.

A zsidók nem iszákosak; az ivást a zsidók ártalmas és keresztény szokásnak tartják. A bor azonban évezredekken keresztül tartozéka volt a zsidó életnek. A zsidó naptárban vannak ünnepnapok, amikor bort visznek a zsinagógába s a jámbor, szakálás vének ugrádoznak és táncolnak és sok bort isznak, hogy Isten előtt örömlüknek adjanak kifejezést.

Apám csak ritkán ment vendéglőbe s nem úgy, mint az amerikaiak. Szívesen látott társaságot otthon, ahová azután a barátai a feleségeikkel és a gyermekeikkel eljöttek s mindenki a nagyapótól, az egy éves csecsemőig bort ivott, beszélt és énekelt.

A borivás vagy vallásos, vagy társas jellegű volt. Az East-Siden tucatjával voltak az orosz és román pincekocsmák. A munkanap végeztével ott gyülekeztek a családok. Az emberek csevegtek nevetgéltek, bort ittak és a zenét hallgatták. Ez volt minden. Keresztény módra senki sem dobálódzott székekkel magakörül. Senkise izgáskodott és veszekedett.

Moskovitznak a második Avenuen híres étterme van. Azokban az években egy pince kocsmája volt a Rivington Streeten, amely a román bevándorlók közt, beleértve apámat és barátait, nagyon népszerű volt. Moskovitz akkoriban és még most is nagy mestere volt a cimbalom játéknak.

Még emlékezem a lokáljára. Mélyen a föld alatt húzódott a keskeny, hosszú helyiség, világos gázlámpáival, melyek fehér gömbökben lógtak a mennyezetről. A lámpák közt őszi lombot és szőlőtőkét mimelő diszitmények ékeskedtek. Köröskörül számos tűköt volt a falon s valami rég elfeledett művész a fal szabad felületeit a román életből vett jelene-

tekkel, pásztorokkal, nyájakkal, paraszttal, lóvásárral, lakodalommal, stb. festette tele.

A helyiség egyik végében egy nagy amerikai zászló alatt egy színyomat lógott, amelyen Roosewelt volt látható, amint a San Juan dombra lovagol. A terem másik végén a zsidó cionista zászló volt felakasztva: — kék-fehér sávok és Dávid csillaga. Ez a zászló egy ceruzarajtot, a cionista vezér, dr. Theodor Herzl vékony, sápadt arcát, fekete szakállát és égő szeméit vette körül. Az egyik oldalon nyitott faszéztűzhely állt, amelynek a nyársán bárány és borjúkötletet süttöttek. A tűz mellett egy kis emelvényen Moskovitz a cimbalomával. Mögötte a falon piros paprikák füzerei száradtak. Mellette egy kancsó bor állt, amelyből minden dal után felhajtott egy pohárral.

A cimbalom egyik neve a hárfának. Fekete ébenfa kalapátskával csalják ki belőle a hangot. Moskovitz miközben játszott, a fejét egyre mélyebben a cimbalomra ejtette. A krescendónál az arca már nem volt látható, csak a fejbubja fénylött, mint egy kékítő. Azután mindkét karjának a váratlan magasbakapásával befejeződött a zene. Megint látható volt félénk sovány arca, szürke bajusza. Mindenki a tetszését fejezte ki. Tapsoltak és füttyöltek. Moskovitz kiitta a borát, szerényen mosolygott és megismételte, amit játszott. (Moskovitz igazi művész, ma husz év után még mindig ugyanazt a mélyen átértett zenét játssza és még mindig nincs semmije.)

Száz zsidó egy pincehelyiségben, amit a dohány kék füstje úgy tölt be, mint a tengeri köd. A férfiak fején fekete keménykalap. Némelyek szakált viseltek, némelyek hangosak, fiatalok és vidámak, némelyek olyan barnák, mint a dió. Az asszonyok kövérek, izzadnak és pofozzák a gyerekeiket. Moskovitz játszik. A pincékrek úgy zümmögtek ide-oda, mint a megőrült méhek. Minden asztalon a viaszos-vászon terítőt egy jó piros román borral teli kancsó díszítette. A kassza regisztráló automatája csattogva csegett. Moskovitz né pénzt váltott. A műszőlő virágozott a mennyezetről alá. Teddy Roosewelt a fogait vicssorgatta és ijesztgette a spanyolokat. Moskovitz egy szomorú paraszt balladát játszott. Egy kicsike kövérképtű vörösszakállas ember a pohárral az asz-

talra vágott, sirt, sirt és énekelt. Mások is belehangoltak. Az egész lokál dalolt. Azután ismét beszéd, beszéd, beszéd. Zsidó beszéd. Forró, izadt, bortól boldog beszéd. Ünnepe az izassztóban. Egyiptomi rabszolgák táborúzt mellett a piramisok árnyékában. Akkor is ittak bort. Évezredekkel ezelőtt. S ugyanugy fecségetek, mint ma. Megírja a biblia is. Így könnyítettek a szívükön. S Moskovitz játszott a babiloniai hárfán.

Barátságosan ültünk a saját kancsó borunk mellett, diót, szőlőt és mogyorót ettünk egy tálból, ittam egy kevés bort s okoskodó szavakat mondtam.

— Papa nekem tetszik itt, — mondtam.

Apám csillogott a büszkeségtől.

— Nem ravasz ez a gyermek? — kérdezte a barátait, lehajolt hozzám és megcsókolt, úgy, hogy a bor és a dohány szagát éreztem a bajuszán. — Ravasz ez a gyerek vagy sem? — A barátok ünnepelesen bólogtattak a fejükkel, mintha lángész lennék.

— Legalább is milliomos lesz, — mondta a vaksí Mottke s szélesen, lágyan és bután nevetett, egyik fülétől a másikig húzva a nevetését. Mottke mellényzabó volt s azért neveztek vaksinak, mert nagyon erősen kancsalított.

— Nem — mondotta apám — Michelem doktor lesz. Majd megkeresem rá a pénzt. A tudomány értékesebb, mint a gazdaság. Így áll ez a Talmudba, Mottke.

— Teljesen a véleményeden vagyok, — mondotta Mottke s széles madáríjesztő ábrázatán megismételte a nevetését. — Egész biztos, Hermann, de miért nem lehet milliomos is?

Tekintetemet nem tudtam a muzsikáló Moskovitz ragyogó fejbubjáról elfordítani.

— Papa, miféle dalt játszik most? — kérdeztem.

— Ezt te nem tudod? — kérdezte apám öszintén elcsodálkozva.

— Nem!

— Yi! Yi! Yi! — sóhajtott zavartan apám. Látom már Michel, hogy te tényleg amerikai vagy. Ez a dal fiam az, amit a pásztorok Romániában, amikor a nyájukat őrzik, játszik a furulyájukon. Ez a doina, fiam. Nyári napokon, mily gyakran hallottam ezt a melodiat a réteken.

— Sokkal szebb, mint a ti amerikai ragtimeitek, — mondotta szigorúan Mottke. Ez tényleg zene, — nem pedig ez a Pah-pah-pah-ragtime.

— A lélek zenéje — mondotta szentimentálisan apám.

— Az bizony, — járult hozzá Mottke. Mottke mindig iparkodott helyeselni apámnak. Mottke nagyon művelt embernek tartotta apámat. S tényleg igaz, hogy apám ha borozott barátjaival, szokatlannul mélyelméjű, komoly és tudományos lett. Azonkívül nagyon szellemes. Témái a sikamios viccek, epigramák s a talmud anekdotái között váltakoztak. (Folytatjuk)

királya izgalmas sportvigjáték, francia párbeszédekkel és kellemes kísérő zenével. Főszerepben: Milton, Chevalier riválsa.

Kedd 3, 5, 7 és 9 órákor: Szélmáhosok királya.

Szerda 3, 5, 7 és 9 órákor: Szélmáhosok királya.

Jön: A düszeldorfi vámpir élete film. Izgalmas rendőrdrama, Fritz Lang világhírű rendező rendezésével.

RÁDIÓ MŰSOR

Vasárnap, jan. 10.

Bukarest. 18.10: Zenekari hangv. 19.10 Grammofon. 20: Operett.

Budapest. 10: Egyházi zene. Utána pontos időjelzés, időjárás, majd zenekari hangv. Szünetben: „A főváros nyomoronyhító tevékenysége”. 2: Grammofonhangv. 3: A földművelésügyi minisztérium előadássorozata. Utána: Pontos időjelzés, időjárás, 5: Cigányzene. 6: Helyszíni közvetítés Szombathelyről. 8: Sporteredmények. 8.15: Klasszikus operettrészletek. Majd: Az Ostende kávéház szalón, jazz- és cigányzenekara.

Bécs. 20.15: Korngold: A szerelem dala c. operettje. 23.15: Táncczene.

Belgrád. 23: Cigányzenekar.

Berlin. 20.10: Strauss operett.

Brünn. 19.30: Fuvós zenekar.

Kattowitz. 22.10: Énekverseny. 23: Kávéházi táncczene.

Leipzig. 18.20: Beethoven: A távoli kedveshez c. dalai.

Milánó. 17.40: Táncczene. 21: Opera.

Palermó. 21.05: Szimfónikus hangv.

Riga. 20.30: Wagner R-művek. Zenekar szopránénekekkel. 22: Táncczene.

Róma. 21: Szimfónikus hangv.

Stockholm. 20: Rzenekar. 22: Népszert zene.

Hétfő, január 11.

Bukarest. 20.45: Hárfazene.

Budapest. 9.15: Hárfavartott. 9.30: Hírek. 12.05: Grammofonhangv. 12.25: Hírek. 5.30: Szalonzenei hangv. 7.40: Fw harmónikus hangv. 10.15: Hangverseny-átvétel Newyorkból. 11.15: Cigányzene.

Magas cseh királyi szentatornák, konzul szombat délután 2 óráig, majd délután 4 óráig, majd délután 6 óráig, majd délután 8 óráig, majd délután 10 óráig, majd délután 12 óráig, majd délután 14 óráig, majd délután 16 óráig, majd délután 18 óráig, majd délután 20 óráig, majd délután 22 óráig, majd délután 24 óráig, majd délután 26 óráig, majd délután 28 óráig, majd délután 30 óráig, majd délután 32 óráig, majd délután 34 óráig, majd délután 36 óráig, majd délután 38 óráig, majd délután 40 óráig, majd délután 42 óráig, majd délután 44 óráig, majd délután 46 óráig, majd délután 48 óráig, majd délután 50 óráig, majd délután 52 óráig, majd délután 54 óráig, majd délután 56 óráig, majd délután 58 óráig, majd délután 60 óráig, majd délután 62 óráig, majd délután 64 óráig, majd délután 66 óráig, majd délután 68 óráig, majd délután 70 óráig, majd délután 72 óráig, majd délután 74 óráig, majd délután 76 óráig, majd délután 78 óráig, majd délután 80 óráig, majd délután 82 óráig, majd délután 84 óráig, majd délután 86 óráig, majd délután 88 óráig, majd délután 90 óráig, majd délután 92 óráig, majd délután 94 óráig, majd délután 96 óráig, majd délután 98 óráig, majd délután 100 óráig, majd délután 102 óráig, majd délután 104 óráig, majd délután 106 óráig, majd délután 108 óráig, majd délután 110 óráig, majd délután 112 óráig, majd délután 114 óráig, majd délután 116 óráig, majd délután 118 óráig, majd délután 120 óráig, majd délután 122 óráig, majd délután 124 óráig, majd délután 126 óráig, majd délután 128 óráig, majd délután 130 óráig, majd délután 132 óráig, majd délután 134 óráig, majd délután 136 óráig, majd délután 138 óráig, majd délután 140 óráig, majd délután 142 óráig, majd délután 144 óráig, majd délután 146 óráig, majd délután 148 óráig, majd délután 150 óráig, majd délután 152 óráig, majd délután 154 óráig, majd délután 156 óráig, majd délután 158 óráig, majd délután 160 óráig, majd délután 162 óráig, majd délután 164 óráig, majd délután 166 óráig, majd délután 168 óráig, majd délután 170 óráig, majd délután 172 óráig, majd délután 174 óráig, majd délután 176 óráig, majd délután 178 óráig, majd délután 180 óráig, majd délután 182 óráig, majd délután 184 óráig, majd délután 186 óráig, majd délután 188 óráig, majd délután 190 óráig, majd délután 192 óráig, majd délután 194 óráig, majd délután 196 óráig, majd délután 198 óráig, majd délután 200 óráig, majd délután 202 óráig, majd délután 204 óráig, majd délután 206 óráig, majd délután 208 óráig, majd délután 210 óráig, majd délután 212 óráig, majd délután 214 óráig, majd délután 216 óráig, majd délután 218 óráig, majd délután 220 óráig, majd délután 222 óráig, majd délután 224 óráig, majd délután 226 óráig, majd délután 228 óráig, majd délután 230 óráig, majd délután 232 óráig, majd délután 234 óráig, majd délután 236 óráig, majd délután 238 óráig, majd délután 240 óráig, majd délután 242 óráig, majd délután 244 óráig, majd délután 246 óráig, majd délután 248 óráig, majd délután 250 óráig, majd délután 252 óráig, majd délután 254 óráig, majd délután 256 óráig, majd délután 258 óráig, majd délután 260 óráig, majd délután 262 óráig, majd délután 264 óráig, majd délután 266 óráig, majd délután 268 óráig, majd délután 270 óráig, majd délután 272 óráig, majd délután 274 óráig, majd délután 276 óráig, majd délután 278 óráig, majd délután 280 óráig, majd délután 282 óráig, majd délután 284 óráig, majd délután 286 óráig, majd délután 288 óráig, majd délután 290 óráig, majd délután 292 óráig, majd délután 294 óráig, majd délután 296 óráig, majd délután 298 óráig, majd délután 300 óráig, majd délután 302 óráig, majd délután 304 óráig, majd délután 306 óráig, majd délután 308 óráig, majd délután 310 óráig, majd délután 312 óráig, majd délután 314 óráig, majd délután 316 óráig, majd délután 318 óráig, majd délután 320 óráig, majd délután 322 óráig, majd délután 324 óráig, majd délután 326 óráig, majd délután 328 óráig, majd délután 330 óráig, majd délután 332 óráig, majd délután 334 óráig, majd délután 336 óráig, majd délután 338 óráig, majd délután 340 óráig, majd délután 342 óráig, majd délután 344 óráig, majd délután 346 óráig, majd délután 348 óráig, majd délután 350 óráig, majd délután 352 óráig, majd délután 354 óráig, majd délután 356 óráig, majd délután 358 óráig, majd délután 360 óráig, majd délután 362 óráig, majd délután 364 óráig, majd délután 366 óráig, majd délután 368 óráig, majd délután 370 óráig, majd délután 372 óráig, majd délután 374 óráig, majd délután 376 óráig, majd délután 378 óráig, majd délután 380 óráig, majd délután 382 óráig, majd délután 384 óráig, majd délután 386 óráig, majd délután 388 óráig, majd délután 390 óráig, majd délután 392 óráig, majd délután 394 óráig, majd délután 396 óráig, majd délután 398 óráig, majd délután 400 óráig, majd délután 402 óráig, majd délután 404 óráig, majd délután 406 óráig, majd délután 408 óráig, majd délután 410 óráig, majd délután 412 óráig, majd délután 414 óráig, majd délután 416 óráig, majd délután 418 óráig, majd délután 420 óráig, majd délután 422 óráig, majd délután 424 óráig, majd délután 426 óráig, majd délután 428 óráig, majd délután 430 óráig, majd délután 432 óráig, majd délután 434 óráig, majd délután 436 óráig, majd délután 438 óráig, majd délután 440 óráig, majd délután 442 óráig, majd délután 444 óráig, majd délután 446 óráig, majd délután 448 óráig, majd délután 450 óráig, majd délután 452 óráig, majd délután 454 óráig, majd délután 456 óráig, majd délután 458 óráig, majd délután 460 óráig, majd délután 462 óráig, majd délután 464 óráig, majd délután 466 óráig, majd délután 468 óráig, majd délután 470 óráig, majd délután 472 óráig, majd délután 474 óráig, majd délután 476 óráig, majd délután 478 óráig, majd délután 480 óráig, majd délután 482 óráig, majd délután 484 óráig, majd délután 486 óráig, majd délután 488 óráig, majd délután 490 óráig, majd délután 492 óráig, majd délután 494 óráig, majd délután 496 óráig, majd délután 498 óráig, majd délután 500 óráig, majd délután 502 óráig, majd délután 504 óráig, majd délután 506 óráig, majd délután 508 óráig, majd délután 510 óráig, majd délután 512 óráig, majd délután 514 óráig, majd délután 516 óráig, majd délután 518 óráig, majd délután 520 óráig, majd délután 522 óráig, majd délután 524 óráig, majd délután 526 óráig, majd délután 528 óráig, majd délután 530 óráig, majd délután 532 óráig, majd délután 534 óráig, majd délután 536 óráig, majd délután 538 óráig, majd délután 540 óráig, majd délután 542 óráig, majd délután 544 óráig, majd délután 546 óráig, majd délután 548 óráig, majd délután 550 óráig, majd délután 552 óráig, majd délután 554 óráig, majd délután 556 óráig, majd délután 558 óráig, majd délután 560 óráig, majd délután 562 óráig, majd délután 564 óráig, majd délután 566 óráig, majd délután 568 óráig, majd délután 570 óráig, majd délután 572 óráig, majd délután 574 óráig, majd délután 576 óráig, majd délután 578 óráig, majd délután 580 óráig, majd délután 582 óráig, majd délután 584 óráig, majd délután 586 óráig, majd délután 588 óráig, majd délután 590 óráig, majd délután 592 óráig, majd délután 594 óráig, majd délután 596 óráig, majd délután 598 óráig, majd délután 600 óráig, majd délután 602 óráig, majd délután 604 óráig, majd délután 606 óráig, majd délután 608 óráig, majd délután 610 óráig, majd délután 612 óráig, majd délután 614 óráig, majd délután 616 óráig, majd délután 618 óráig, majd délután 620 óráig, majd délután 622 óráig, majd délután 624 óráig, majd délután 626 óráig, majd délután 628 óráig, majd délután 630 óráig, majd délután 632 óráig, majd délután 634 óráig, majd délután 636 óráig, majd délután 638 óráig, majd délután 640 óráig, majd délután 642 óráig, majd délután 644 óráig, majd délután 646 óráig, majd délután 648 óráig, majd délután 650 óráig, majd délután 652 óráig, majd délután 654 óráig, majd délután 656 óráig, majd délután 658 óráig, majd délután 660 óráig, majd délután 662 óráig, majd délután 664 óráig, majd délután 666 óráig, majd délután 668 óráig, majd délután 670 óráig, majd délután 672 óráig, majd délután 674 óráig, majd délután 676 óráig, majd délután 678 óráig, majd délután 680 óráig, majd délután 682 óráig, majd délután 684 óráig, majd délután 686 óráig, majd délután 688 óráig, majd délután 690 óráig, majd délután 692 óráig, majd délután 694 óráig, majd délután 696 óráig, majd délután 698 óráig, majd délután 700 óráig, majd délután 702 óráig, majd délután 704 óráig, majd délután 706 óráig, majd délután 708 óráig, majd délután 710 óráig, majd délután 712 óráig, majd délután 714 óráig, majd délután 716 óráig, majd délután 718 óráig, majd délután 720 óráig, majd délután 722 óráig, majd délután 724 óráig, majd délután 726 óráig, majd délután 728 óráig, majd délután 730 óráig, majd délután 732 óráig, majd délután 734 óráig, majd délután 736 óráig, majd délután 738 óráig, majd délután 740 óráig, majd délután 742 óráig, majd délután 744 óráig, majd délután 746 óráig, majd délután 748 óráig, majd délután 750 óráig, majd délután 752 óráig, majd délután 754 óráig, majd délután 756 óráig, majd délután 758 óráig, majd délután 760 óráig, majd délután 762 óráig, majd délután 764 óráig, majd délután 766 óráig, majd délután 768 óráig, majd délután 770 óráig, majd délután 772 óráig, majd délután 774 óráig, majd délután 776 óráig, majd délután 778 óráig, majd délután 780 óráig, majd délután 782 óráig, majd délután 784 óráig, majd délután 786 óráig, majd délután 788 óráig, majd délután 790 óráig, majd délután 792 óráig, majd délután 794 óráig, majd délután 796 óráig, majd délután 798 óráig, majd délután 800 óráig, majd délután 802 óráig, majd délután 804 óráig, majd délután 806 óráig, majd délután 808 óráig, majd délután 810 óráig, majd délután 812 óráig, majd délután 814 óráig, majd délután 816 óráig, majd délután 818 óráig, majd délután 820 óráig, majd délután 822 óráig, majd délután 824 óráig, majd délután 826 óráig, majd délután 828 óráig, majd délután 830 óráig, majd délután 832 óráig, majd délután 834 óráig, majd délután 836 óráig, majd délután 838 óráig, majd délután 840 óráig, majd délután 842 óráig, majd délután 844 óráig, majd délután 846 óráig, majd délután 848 óráig, majd délután 850 óráig, majd délután 852 óráig, majd délután 854 óráig, majd délután 856 óráig, majd délután 858 óráig, majd délután 860 óráig, majd délután 862 óráig, majd délután 864 óráig, majd délután 866 óráig, majd délután 868 óráig, majd délután 870 óráig, majd délután 872 óráig, majd délután 874 óráig, majd délután 876 óráig, majd délután 878 óráig, majd délután 880 óráig, majd délután 882 óráig, majd délután 884 óráig, majd délután 886 óráig, majd délután 888 óráig, majd délután 890 óráig, majd délután 892 óráig, majd délután 894 óráig, majd délután 896 óráig, majd délután 898 óráig, majd délután 900 óráig, majd délután 902 óráig, majd délután 904 óráig, majd délután 906 óráig, majd délután 908 óráig, majd délután 910 óráig, majd délután 912 óráig, majd délután 914 óráig, majd délután 916 óráig, majd délután 918 óráig, majd délután 920 óráig, majd délután 922 óráig, majd délután 924 óráig, majd délután 926 óráig, majd délután 928 óráig, majd délután 930 óráig, majd délután 932 óráig, majd délután 934 óráig, majd délután 936 óráig, majd délután 938 óráig, majd délután 940 óráig, majd délután 942 óráig, majd délután 944 óráig, majd délután 946 óráig, majd délután 948 óráig, majd délután 950 óráig, majd délután 952 óráig, majd délután 954 óráig, majd délután 956 óráig, majd délután 958 óráig, majd délután 960 óráig, majd délután 962 óráig, majd délután 964 óráig, majd délután 966 óráig, majd délután 968 óráig, majd délután 970 óráig, majd délután 972 óráig, majd délután 974 óráig, majd délután 976 óráig, majd délután 978 óráig, majd délután 980 óráig, majd délután 982 óráig, majd délután 984 óráig, majd délután 986 óráig, majd délután 988 óráig, majd délután 990 óráig, majd délután 992 óráig, majd délután 994 óráig, majd délután 996 óráig, majd délután 998 óráig, majd délután 1000 óráig, majd délután 1002 óráig, majd délután 1004 óráig, majd délután 1006 óráig, majd délután 1008 óráig, majd délután 1010 óráig, majd délután 1012 óráig, majd délután 1014 óráig, majd délután 1016 óráig, majd délután 1018 óráig, majd délután 1020 óráig, majd délután 1022 óráig, majd délután 1024 óráig, majd délután 1026 óráig, majd délután 1028 óráig, majd délután 1030 óráig, majd délután 1032 óráig, majd délután 1034 óráig, majd délután 1036 óráig, majd délután 1038 óráig, majd délután 1040 óráig, majd délután 1042 óráig, majd délután 1044 óráig, majd délután 1046 óráig, majd délután 1048 óráig, majd délután 1050 óráig, majd délután 1052 óráig, majd délután 1054 óráig, majd délután 1056 óráig, majd délután 1058 óráig, majd délután 1060 óráig, majd délután 1062 óráig, majd délután 1064 óráig, majd délután 1066 óráig, majd délután 1068 óráig, majd délután 1070 óráig, majd délután 1072 óráig, majd délután 1074 óráig, majd délután 1076 óráig, majd délután 1078 óráig, majd délután 1080 óráig, majd délután 1082 óráig, majd délután 1084 óráig, majd délután 1086 óráig, majd délután 1088 óráig, majd délután 1090 óráig, majd délután 1092 óráig, majd délután 1094 óráig, majd délután 1096 óráig, majd délután 1098 óráig, majd délután 1100 óráig, majd délután 1

HIREK

Pedagománia

Pedagomániának neveztem azt az egyéni elferdülést, amellyel az ember embertársát minden körülmények között és akarata ellenére meg akarja tanítani. Az az ember, aki embertársát minden körülmények között és akarata ellenére meg akarja tanítani, pedagomániásnak nevezeték. Hogy pedig akar tanítani, ez nem fontos, a lényeg a tanításban van, mely ennek az elmebetegségnek legfőbb karakterisztikuma.

A pedagomániás ember tartozkozik a kávéház és szőlőművelés rendszerint:

"Hja, fiatal ember, másképpen kellene csinálni..."

Vagy pedig: "Lennék csak a maga helyében, majd megmutatnám..."

Vagy pedig: "Válasszon magának egy rendesebb pályát..."

Vagy pedig: "Ilyen mentalitással nem lehet boldogulni ebben a világban. Ne féljen, én másképpen csinálnám..."

A pedagomániás ember nem nevezhető kortipusnak és egyéniségnek és egészen lapos. Ezzel szemben örökös, mert volt, van és lesz, mindaddig, míg az emberi kultúra el nem éri a határt, amikor a lelkileg elferdültek több és hatékonyabb kritikát fognak majd gyakorolni önmaguk fölé. Amikor nem fognak majd meg minden fiatal embert, aki egyetemre iratkozik be, megmagyarázni neki, hogy hogyan kell viselkedni a tanár urakkal. Amikor nem fogják minden asztaltársaságot megtanítani, hogyan kell táncolni a nőkkel. Amikor nem fognak bejárni a szerkesztőségekbe, megtanítani az újságírókat riportot és vezércikket írni.

Adág azonban csak radikális gyógyászati mentheti meg a pedagomániásoktól az emberiséget. Mondjuk: sűrű tartó elkülönítés a társadalomtól. Vagy: sajtószűrés, mely csak a szükséges cikkeket lejtésénél nyílik automatikusan szét. Esetleg kezelésbe veheti őket egy jó pedagógus, aki megtanítja őket arra, hogy lássák meg a világban saját szemükben a gerendát és ne azután keressék a szálkát a máskorban. (—lay.)

Magas cseh kitüntetés érte Comsa János szenátort. Kveton kolozsvári cseh konzul szombat délelőtt ünnepélyes küldetés között nyújtotta át dr. Comsa János szenátornak, a Banca Centrala igazgatójának a cseh „Fehér oroszlan” érdemrend nagykeresztjét. Dr. Comsa János kitüntetésénél a kolozsvári közhívtalok vezetői és a gazdasági élet képviselői asszisztáltak és úgy ismergették, mint a hatóságok vezetői szerénykedésüket fejezték ki az ünnepeltnek a magas és méltán megérdemelt kitüntetésért.

Orvos híradás. Dr. S. Moldovan Párizsban végzett és gyakorlott orvos Maramaros megyében Bogdan Voda uca (Rákóczy uca) 48 szám alatt a volt dr. Hegyessy János házában rendelőjét megnyitotta.

Matuskát „kikölesznik” Németországban. A „Berliner 12-Uhr-Blatt” jelentése szerint, Matuska Szilvesztert, a biatorbágyi és jüterborgi vasuti mérnököt elkövetőjét belátható időn belül Németországba szállítják, hogy ott a potsdami vizsgálóbíró kihallgassa. Számolnak azzal, hogy az ezirányú javaslatokat, amelyek diplomáciai uton lettek megtéve, Ausztria nem fogja visszautasítani, bár az ilyen kérések eddig még kivétel nélkül kudarcra végeztek. A vizsgálóbíró a külügyminisztérium útján azt kérte az osztrák igazságügyminisztériumtól, hogy „kikölesznik” Matuska Szilvesztert néhány napra, hogy Potsdamban kihallgathassák. Valószínűnek tartják, hogy február végén, vagy március folyamán Matuskát szabadságolják bécsi fogságából és Potsdamba viszik. Az aktanyagot csak a potsdami kihallgatás után fogják Budapestre szállítani.

Lengyelországban sorra megvonják a monopol-árak koncesszióját a zsidóktól

Januárban ezerháromszáz zsidótól vonják meg a koncessziókat, de a kormány igéri, hogy ezzel véget ér a zsidó koncesszióárusok elleni hadjárat

Varsó, január 9. Több ízben megírta az Uj Kelet, hogy a lengyel kormány az utóbbi években igen sok zsidótól vonta meg a különböző monopol-árak eladására szóló koncessziókat, amelyeknek azok hosszú éveken, sőt évtizedeken keresztül voltak birtokában. Rövid idővel ezelőtt arról adtunk hírt, hogy a koncessziómegvonási procedúra befejezést nyert és a jelenlegi koncesszió-tulajdonosoktól nem fogják megvonni az azzal járó jogokat. Ez a hír sajnos tévesnek bizonyult. Január havában mintegy 1300 zsidó koncesszió-tulajdonoshoz felszólítás érkezett, hogy zárt időn belül vissza kell adják koncessziójukat. Hétszáz koncessziónak sikerült 1932 július 1-ig haladékat kioszközölni, hatszáz azonban nyom-

ban vissza kellett, hogy adja a koncessziót.

A pénzügyminisztérium ezen magartatása a lengyelországi zsidó lakosság elpauperizálásának legkritikusabb idejében, amikor éppen a féktelen adópréss az, amely egyre megnyomorítja a lengyelországi zsidókat, — csak újabb súlyos csapást mér a krízis mélypontjára jutott lengyelországi zsidók nyomorára. A lengyel kormánykörökből nyert értesüléseink arról szólnak, hogy az 1300 zsidó koncesszió likvidálása után újabb koncesszió-megvonásokat nem fognak eszközölni. Szomorú vigasztalás a lengyelországi zsidóknak. Mi ugyanis alig hisszük, hogy ezek után egyáltalán lesznek-e még zsidó koncesszióárusok Lengyelországban.

— Miért nem szép a lakásberendezése?

Mert a mai nehéz viszonyok között az emberek anyagi helyzete nem engedi meg, hogy izlésüket berendezésük megválasztásánál is kifejezésre juttassák. De tudni kell, hogy a leggyorsabb butorokkal is kényelmes és szép lakást lehet berendezni, ha van izlésünk ahhoz, hogy egyszerű butorainkat néhány szép szőnyeg és kép elhelyezésével emeljük ki. És erre kínálkozik most ritka alkalom. Csak egy tombolajegyet kell vennie 20 lejért és megnyerheti világhírű festőművészek, Perlott Csabának legszebb alkotásait. Tíz remekbe készült Perlott kép bármelyikét megnyerheti, ha a Dante kölcsönkönyvtárban lévő kiállítás megtekintése után tombolajegyet vásárol.

Közel százezer lejes bírság a kalotaszentkirályi szeszgyár ellen. Annak idején beszámolt az Uj Kelet a kalotaszentkirályi szeszgyár ellen bevezetett vizsgálatról, melynek során legutóbb Havas Terézt tartóztatták le. A szeszgyár ellen lefolytatott vizsgálat néhány nap óta újra folyik az ügyészségen és a pénzügyminisztérium egyik inspektora kiszálott a szeszgyárnál, ahol 97 millió lej bírságot rótt ki Grün Menyhért gyártólajdonosra. Ez is egyike azoknak a pénzbírságoknak, amelyek már a fantasztikum határait sorolják. Grün Menyhért beszámíthatatlanságát azóta a törvényesek is megállapították. A fiskus a bírság megállapításánál bünvádi feljelentést is tett a szamosújvári szeszgyáros ellen, aki néhány napja újra a kolozsvári elme gyógyintézet lakója. Grün Menyhért elmebeli állapotának ismételt felülvizsgálását kéri most Puscariu vizsgálóbíró, míg a szeszgyárra kirótt horribilis bírság fellebbezés alá került. A szentkirályi gyár vizsgálata során azonban mindezekelőtt az érdekelné az embert, hogy hol vannak azok az inspektorkok, akik éveken keresztül semmiféle visszaélést nem konstatáltak abban a szeszgyárban, ahol ilyen nagymennyiségű feketeszest állíthattak éveken keresztül elő.

— Egy bukovinai zsidó kereskedő tragikus halála.

Csernovitz megyei Sulita Nouă városkában tragikus öngyilkosság történt, melynek során Kaufmann Ajzik, az egész országrészben előnyösen ismert kereskedő vetett véget életének. Kaufmann Ajzik jómódú ember hírében állott és öngyilkossága ezért is megmagyarázhatatlan, ugy családja, mint ismerősei körében. Kaufmann tegnapelőtt eltűnt otthonról. Családja mindentűnt kereste és végül a rendőrséghez fordult segítségért felkutatására. Másnap találták csak meg a padláson, ahol felakasztotta magát. Mire megtalálták, halott volt.

Vérbe fulladt a bolgár munkanélküliek tüntetése. Szófiából jelentik: A munkanélküliek már napok óta készültek egy országos tüntetésre és a rendőrségnek is tudomása volt arról, hogy egyidejűleg akarnak felvonulásokat rendezni az ország fontosabb ipari és kereskedelmi gócpontjaiban. A szófiái rendőrség preventív intézkedéssel elejét vette annak, hogy a fővárosban is tüntethessenek a munkanélküliek, amennyiben az ismertebb szociálista és kommunista érzelmű vezetők közül több százat előzetes letartóztatásba helyeztek és így sikerült csírájában elfojtani a tervezett demonstrációt. A vidéken több helyen vérbe fojtotta a rendőrség a tüntetést, így többek között Badicsevo városban a rendőrség rátámadt a tüntető tömegre és puskatussal és kardlappal verte szét a tüntetőket. Az attacknak sok aszszony és gyermek is áldozatul esett. Badicsevon tíz súlyos sebesültet szedtek fel a tüntető menet szétkergetése után. A sebesültek állapota végtelenül súlyos. A badicsevo-i eseményekhez hasonló lefolyású volt a munkanélküliek felvonulása Sztárazagorán, ahol ugyancsak rendőrség és katonaság verte szét a munkát és kenyeret követelő tömeget. A nyugtalanság az egész országban nagy, mert válságossá lett a munkanélküliek helyzete.

NAPRÓL NAPRA

A Ring egyik szállodájában angol utlevéllel utazó csempészeknél 45 kilogram aranyat foglaltak le.

Amerikában a Farm Board birtokában levő búzakészletből 40 millió bushelt a munkanélküliek között fognak felosztani.

A La Manche-csatorna feletti dühöngő vihar a partvidéken több emberéletet követelt áldozatul. Cardiffban a szélrohamok ereje egy postautót az országútról a tengerbe sodort. Négy postás életét vesztette. Több hadihajó az orkánban komoly sérüléseket szenvedett. Dél-Walesből hatalmas árvizeket jelentenek.

A canterburyi érsek megtiltotta egyházközségek papjainak, hogy elvált személyeket egyházi házassági áldásban részesítsenek. Az érsek pásthorlevelet adott ki, amelyben hangoztatja, hogy a házasság egész életre szól és felbont-hatatlan.

Tüzifa prima, száraz bükkszász

Ölenként 1000 lej

Megrendelhető: Rimócy cégnél

Calea Dragalina 9.
Telefon 616. Telefon 616.

Londonból jelentik, hogy a sandringheni királyi kastély több vendége és a kastély személyzetének egyrésze influenzaban fekszik. György herceg, az uralkodópár legkisebb fia és a király egyik unokája már lábadoznak.

Jeritza Mária újra nagy sikerrel szerepel a newyorki Metropolitanban.

A missiszipi Jacksontól délnyugatra, a Natchez folyó átszakította gátjait a hatalmas terület eláraszott. Számos farm és más település víz alá került. Jacksonból a letartóztatási intézet összes fegyencit is kivezényelték a munkálatokhoz.

Konstantinápolyi jelentés szerint a török belügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett a nemzetgyűlés elé, mely szerint a jövőben nőket is fognak alkalmazni a rendőri szolgálatban.

— Ertesítés. A t. közönség szives tudomására hozzuk, hogy a mai naptól kezdve f. év március 1-ig a dr. Cozmutzaszanatórium vonalon beszüntettük az autóbussz forgalmat. E vonal ideiglenes beszüntetése a folytonos havazás és síkos talaj miatt vált szükségessé, amely az utazó közönség életét veszélyezteti. „Rapid” szindikátus igazgatósága.

— Belügyminisztériumi rendeletre újra tárgyalják az óradnai Concordia bank bűnyegét. A sokat említett óradnai Concordia bank bűnpörét Breban bíró megbetegedése miatt legutóbb március 15-re halasztották. Időközben igazságügyminiszteri leirat érkezett, mely szerint az ügyet azonnal elő kellett venni és abban a stádiumban folytatni, ahol elhagyták. A tárgyalás tegnapi volt kitűzve, azonban Comsa nem jelent meg és így az ügyet ismét elhalasztották január 15-re.

Vidám sorsok

Egy fiatal ügyvédet állandóan zaklatja a szabója a tartozása miatt.

— Vigyázzon, kérem — mondja az ügyvéd, — ha sokat nyugtalanodik rosszból fog járni, mint a többi hitelezőim...

— Miért?
— Mert én bizonyos rendszerrel fizetem őket...

— Hogy hogy?..
— Hát újkor felírom mindegyiket egy cédulára, beteszem egy ós-ka kalapba és amelyiket kihuzom, annak fizetek egy részletet...

— Na és?..
— És ha sokat nyugtalanodik, magát kizárom a sorsolásból...

Református Kórház/sorsjáték

Főnyeremény egymillió lei!

Egy sorsjegy ára 100 lei

Tanulmányozza át a nyereményjegyzéket! Beláthatja, hogy milyen nyeremények reményében érdemes száz lejt kockáztatni!

A húzás január 20-án lesz. Siessen megvenni sorsjegyét. Száz lej beküldése ellenében postán is megrendelheti a sorsjegytörzsből: Cluj-Kolozsvár, Strada Bratianu 51.

300	nyeremény	à	100 lei	90.000 lei
200	"	à	500 lei	100.000 lei
30	"	à	3000 lei	90.000 lei
10	"	à	5000 lei	10.000 lei
10	"	à	10.000 lei	100.000 lei
5	"	à	20.000 lei	100.000 lei
2	"	à	50.000 lei	100.000 lei
1	"	à	1.000.000 lei	1.000.000 lei
58	nyeremény			Lei 1.630.000

UJ KELET Legújabb hírek

Dumitrescu lelkész a tettek mezejére lépett

A borsai lelkész a vasgárdistákkal formálisan elfoglalta és birtokba vette Fried József polyánai fűrésztelepét

A munkásokat családjaikkal együtt botokkal kergették ki a fűrésztelepről és lakásaikból

Letartóztatták a rekviráló vasgárdistákat ?

Sighet-Máramarossziget, január 9. (Az Uj Kelet tud.) Néhány nappal ezelőtt egy cikk jelent meg az Uj Keletben a leégett Borsai felépítéséről és többek között azon reményünknek adunk kifejezést, hogy ez lesz az utolsó cikk, amelyet a borsai szomorú eseményekről írunk. Constantin Danilă és Berinde lelkész látszólagos megtérése, valamint a borsai parasztnak az antiszemita agitációból való kiábrándulása valóban megerősítették bennünk azt a hitet, hogy az üszkös romok fölött nemcsak az elpusztított hajlékok fognak felépülni, hanem a borsai lakosság békéjének és harmoniájának épülete is.

De nem így! Dumitrescu Jon lelkész lelki nyugalmát máris megbolygatta a borsai lelkék megbékültsége és sehogysém tud megbékülni azzal, hogy Borsai fölött elcsendesedtek a gyűlölet hullámai.

Ez alkalommal nem arról szól máramarosszigeti tudósításunk, hogy újra prédikálják az antiszemitizmust és újra megkondultak a poianai templontorony harangjai. Nem! Dumitrescu lelkész új harci eszközhöz folyamodott. Nem a szavak nyiláival akarja megmérgezni az atmoszférát. Ez edeskeves már neki. Ehelyett váratlan lendülettel a tettek mezejére lépett.

Tegnap reggel hét és nyolc óra között a borsai lelkész botokkal felfegyverzett vasgárdisták kíséretében megjelent Fried József poianai fűrésztelepén és a fűrésztulajdonos, valamint a munkások legnagyobb megrökönyödésére: szóval és tettel lefoglalta és birtokba vette a fűrésztelepet. Még mielőtt felélesdhattak volna meglepetésükből és ellenállásra gondolhattak volna, az antiszemita lelkész vasgárdistáival

a fűrésztelep alkalmazottait és munkásait, családjaikkal együtt, a szó szoros értelmében kiverte a fűrésztelepről, illetve lakásaikból. Miután a botokkal végrehajtott kiűzetés megtörtént, a fűrésztelepet formálisan birtokukba vették.

A borsai csendőrség megtette a lépéseket. Ezt már így szokás mondani, lényegében azonban nem történt egyéb, mint jegyzőkönyvet vettek fel az esetről. Ez pedig távolról sem zavarta meg Dumitrescu lelkészt abban, hogy továbbra is „megszállás” alatt tartsa Fried József fűrésztelepét, amelynek még ebben a pillanatban ő a tényleges birtokosa.

Dumitrescu lelkész és a borsai vasgárdisták merész lendületű manővere ujszerű és szinte sajátságos jelenség az antiszemita kilengések krónikájában. Egyelőre nem történt egyéb, minthogy az antiszemita lefoglaltak egy zsidó tulajdonban lévő fűrésztelepet, de mi jól tudjuk, hogy ezek a kisebbmértetű exszusok nem állanak meg hanem rendszerint újabb és egyre nagyobb kiterjedésű események sorozatát hozzák magukkal. Eppen ezért idejében hívjuk fel az illetékes hatóságokat Dumitrescu lelkész „hódítási” manőverére és hinni akarjuk, hogy már most megteszik azokat az óvintézkedé-

seket, amelyek elejét vehetik annak, hogy meg ne ismétlődjenek az elmúlt évi sajnálatos borsai események. Nem akarjuk hibáztatni a máramarosszigeti hatóságokat. A mi figyelmeztetésünk nem nekik szól, hanem azoknak, akik a hatalom magasabb csúcsairól kormányozzák az országot. A máramarosi csendőrség legjobb akarata mellett sem tudná kellő apparátussal megvédeni a rendet és hathatósan elejét venni az esetleges kilengéseknek. Egyszerűen azért, mert nem állnak rendelkezésre azok az anyagi eszközök, amelyek ezt számára lehetővé tennék. Máramaros közrendjének és a lakosság békéjének első feltétele, hogy a

csendőrséget olyan eszközökkel szereljük fel, amelyek lehetővé teszik számára, hogy a bűnös agitációkat csirájában elfojthassa.

Es még egyszer csak annyit: Barcánfalván rablótámadás, Iodon kommunista és antiszemita agitáció, Borsán pedig egy antiszemita lelkész önkény uralma veti előre egy anarchisztikus állapot fekete árnyékát, amely sötét veszedelemmel fenyegeti egész Máramarost...

Bucuresti-Bukarest, január 9. Lapzártakor Bukarestből jelentik, hogy a vasgárdistákat a csendőrség letartóztatta és az ügyészségi fogházba kísérte át.

Merényletet követtek el a párizsi olasz konzul ellen

Párizs, január 9. Gentile olasz konzul ellen Richetti szicíliai származású diák revolveres merényletet követett el. Négy lövést adott le a gépkocsijából kiszálló konzulra, amelyek egyike jobb combján találta a konzult. A diák az öt letartóztatni akaró rendőrré is rálőtt, de lövései közül egyik sem okozott kárt senkiben. A merénylet azt állítja, hogy a konzul miatt elesett néhány magánorájától s egzisztenciája veszélyeztetése miatt akarta meghosszabbítani magát a konzulon.

Levegőbe akarták röpíteni az egyik Köln és Berlin között közlekedő gyorsvonatot

Bányamunkásokat gyanúsítanak a tett elkövetésével

BERLIN január 9. Az esseni Reinisch-Westfalische Zeitung jelenti Bielefeldből: Brackwede és Bielefeld között a vasútvonalon ismeretlen tettesek 35 darab robbanó gyutacsot helyeztek el a köln-berlini gyorsvonatok valamelyikét levegőbe akarták röpíteni. A gyutacsokat egy évvel ezelőtt lopták a tettesek, vagy társaik a brackwedei szénbánya raktárából. A tettesek felkutatására megindították a nyomozást.

Csak hétfőn várható újabb fordulat a román-orsz paktum ügyében

A bukaresti sajtó legnagyobb része ellenségesen kommentálja a paktum-tárgyalásokat

Bucuresti-Bukarest, január 9. A román orosz megnevezésű szerződés ügyében a bukaresti sajtó általában nem foglal el igenlő álláspontot. Érdekes, hogy amíg a Viitorul a liberálisok főorgánuma a szerződés megkötése mellett van, addig a két más liberális lap, az Universul és az Ordinea élesen kritizálja a szerződés-kötési szándékot. Hangoztatják, hogy a szerződés megkötése

nem jelentené az oroszok részéről Bessarabia Romániához tartozásának végleges elismerését. Az Ordinea úgy hiszi, hogy nem lesz egyetlen román sem, aki hozzájáruljon olyan egyezmény megkötéséhez, amely nem ismeri el az érvényben levő szerződéseket és a jelenlegi határokat. Az Universul arról ír, hogy Románia állítólag kötelezve lenne az egyezmény aláírására Franciaország po-

litikájával való összefüggéseit folytatja. Nem akarja elhinni, hogy Franciaország képes legyen figyelmen kívül hagyni lengyel és román szövetségeseinek érdekeit. Egyébként Romániát senki sem kötelezheti arra, hogy egyezményt kössön a határok biztonságának garantálásának nélkül. Az Epoca szintén azt írja, hogy az egyezményt Romániának nem szabad aláírni.

Minthogy az orosz bizottság újabb hadékokat kért a paktumról szóló újabb hírek csak hétfőre várhatók.

Feldülvizsgálják a köztisztviselőket, minisztereket és képviselőket vagyonát

Bucuresti-Bukarest, január 9. (Az Uj Kelet tud.) Hosszas vajudás után elkészült végül a tisztviselői vagyonellenőrzéséről szóló törvénytervezet. Mint ismeretes, a nemzeti-parasztpárt annakidején a parlament elé is terjesztett egy ilyen természetű törvényjavaslatot, de a Mironescu-kormány bukása megakadályozta azt, hogy a javaslatból törvény legyen. A javaslatot Hamangiu volt igazságügyminiszter átdolgozta és tanulmányozás végett elküldötte a kormány többi tagjainak. Az időközben elhunyt igazságügyminiszter posthums törvénytervezetét most került nyilvánosságra.

A második szakasz szerint a törvény célja az, hogy visszaszerezze az állam vagyonába mindazokat a közjavakat, amelyek a volt és a jelenlegi köztisztviselők törvénytelen uton kaparintottak meg. Köztisztviselők alatt a törvény nemcsak az állami hivatalnokokat, de a minisztereket, képviselőket, szenátorokat és az állami vállalatok igazgatóságai tagjait is érti. Ezek törvénytelen uton abban az esetben kaparinthattak magukhoz közjavakat, ha hivatali tevékenységükben vétéséért vagy kihágást követtek el, vagy ha használták hivatalos politikai állásukat, vagy pedig illetéktelen kedvezményeket élveztek az államtól. Ezeket a javakat még akkor is vissza lehet követelni, ha már törvényes örökösök birtokában vannak. A tisztviselők vagyonát az itéletábrák és a legfőbb semmitőszék ellenőrzi. Minden tisztviselő köteles nyilatkozatot adni arról, hogy milyen vagyona van és aktákkal igazolni vagyonának eredetét. Az igazolatlan vagyon törvénytelen vagyonnak tekintetik.

Meghalt Herbst Ottó, a papírközpont igazgatója

Bucuresti-Bukarest, január 9. Herbst Ottó, a bukaresti papírközpont igazgatója meghalt. Az elhunyt a romániai papírpapár kimagasló egyéniségű vezetője volt, aki tapintatos fellépésével mindig kiegyenlítette a papírgyárak és a romániai nyomdaipar gyakran súlyos ellenéte érdekeit. Halála alkalmából a papírközpont gyászjelentést adott ki és a központ épületére kitűzték a gyászlobogót.

A sómérok folyó hó 16-án, szombaton este tartandó táncestélye a szezon legjobb mulatságának ígérkezik. Hatalmas rendezőgárda fáradozik az estély anyagi és erkölcsi sikerének biztosítása érdekében.

Gazdasági krízis? Segítséget

művelődjön: könyvet már 5 lejtől kezdve vehet a LEPACI antikváriumában Kvár. Kérjen ingyen jegyzéket.

Taxa postale in un platite in num. No. 224.716

da Baron L. Telefon: 9-77 vonta 110, 600, egész év havonta 1, 10 egészévre 10 értékű valutá szerint. Az „bánsági zsidó Cikkeink utáras megjelölés

Roman Val

Almunkban se hogy ezzel a n gunk valaha. Pedig egy idő De ahogy telt felejtettük. Jorga egy láts ó még emlékszik A mindig eleg kálisra, aki nem az erdélyi szoci volt. Majd egy s net nélkül az hogy szocialista zista agitátornak rének. Nem sokkal k hagyta és a lib meg. Hogy azóta mi munk sincsen. M zött Bukarestbe, használta ki az hire annak, hogy rá neveztek ki a igazságügyminisz Pont ilyen em uj ritmusnak?

Argetoianu

Románia pénz kopogtat a franc bankárok ajtaján gondoskodott Ar ról, ma már mír küldötte a kormány többi tagjainak. Az időközben elhunyt igazságügyminiszter posthums törvénytervezetét most került nyilvánosságra. A második szakasz szerint a törvény célja az, hogy visszaszerezze az állam vagyonába mindazokat a közjavakat, amelyek a volt és a jelenlegi köztisztviselők törvénytelen uton kaparintottak meg. Köztisztviselők alatt a törvény nemcsak az állami hivatalnokokat, de a minisztereket, képviselőket, szenátorokat és az állami vállalatok igazgatóságai tagjait is érti. Ezek törvénytelen uton abban az esetben kaparinthattak magukhoz közjavakat, ha hivatali tevékenységükben vétéséért vagy kihágást követtek el, vagy ha használták hivatalos politikai állásukat, vagy pedig illetéktelen kedvezményeket élveztek az államtól. Ezeket a javakat még akkor is vissza lehet követelni, ha már törvényes örökösök birtokában vannak. A tisztviselők vagyonát az itéletábrák és a legfőbb semmitőszék ellenőrzi. Minden tisztviselő köteles nyilatkozatot adni arról, hogy milyen vagyona van és aktákkal igazolni vagyonának eredetét. Az igazolatlan vagyon törvénytelen vagyonnak tekintetik.

Miért megy

Az európai pol agglégénye soha szerüen tudott b rekkel, nagymesté rtesének, de sokk is, ellenségeit i törődött volna, előkelőség, semm gancia abban, ah létére elmulasztó impozáns, nagysz sen. Ugy mehesz hanem egy orszá jön a távozás. Most azért meg tette annak a va hogy ma egészen másvalaki Fran tere. Azzal a kes belátható időn be nyozni. Elmegy, hogy nem állítja kinek sincs rá élete munkájána majd később, nyu A zseniális pol lomata kénytelen ma nincsen rá sz durva mozdulatta kat és politikuskokokat — mert ez

1 öll. bükkhasáb tűzifa
(szurduki) házhoz szállítva
Lej 1000- —
Telefon 11-06 **CALCIT r. t.-nál** Telefon 11-06
Rendelések felvétele: Cal. Victoriei 45. és Reg. Ferdinand 12. (Hercules)
Strada Gării 23. Csúcsdavat szemben